

wegen der Kugel/welche er sehr liebt. Bey dem
 nonj sollen wir uns erinnern. Erstlich/wie groß die
 der Geburt sein/ Denn die heilige Schrift / wenn sie
 größten wehe reden wil/vergleicht sie es mit Kindesnö
 der HErr Christus seiner Jünger Trübsal vnd Her
 Kindesnöten vergleicht. Also Deut. 2. sagt Gott/
 en schrecken vnter das Volk schicken / das sich alle
 vnter dem Himmel für Mose fürchten sollen/ wenn sie
 hören / gleich wie schwangern Weibern bang vnd
 Vnd wird oft wiederholet im Esata / Jeremia / E
 Osea/Michea/vnd andern. Item. 4. Reg. 19. Psal
 an andern öften mehr.

Bey diesem Benonj sollen wir uns auch erinne
 wir alle von Natur Benonj / das ist / schmerken Kind
 vnd sollen bedencken / mit was schmerzen / vnd wie mit
 gefahr Leibs vnd Lebens / wir von vnsern Müttern
 Welt geboren sein / auch wie grosse mühe/ sorge vnd v
 vnser halben haben austehen müssen/ ehe wir erzog
 vnd demnach Gott dem HErrn dancket / der uns so
 barlicher weise in Mutter Leibe erhalten vnd ernehret
 wie gnediglich er uns vnd vnsern Müttern geholffen /
 wegen auch vnser liebe Mütter lieben vnd ehren / w
 gern zu gut halten / wenn sie gleich bisweilen im Al
 derlich werden. Darumb sagt Syrach cap. 7. Ehr
 Vater von ganzem Herzen/vnd vergiß nicht wie san
 ner Mutter worden bist/ Vnd dencke das du von ien
 schst / vnd was kanstu ihnen darfür thun/ das sie an dir
 haben?

Es ist nicht ein kleiner Wunder / das Gott einen
 schen von seiner Mutter so wunderbarlich leib geboren
 als das er die Welt geschaffen hat. Weil es aber teg
 schlecht / achten wir es nicht / So tragen sich auch son
 Wunder zu/die wir nicht begreifen können. Als die

Ünsa Öppetaja 194.
a

Lutterusse

Katekismusse

Kamat

lühhidelt ärraselletud

ja

Wühha Kirja Tunnistustega

linnitüd.

89

—————
EUREZNAS,

trükkis Jakob Joan Köleri Lest, 1768

aus 1780 2 aus 1812 3 aus 1812 4 aus 1812

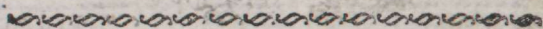
Üks Palwe,
Kui sinna hakkad Jummalas
sanna õppima.

Sh! armas taewane Issa/ anna
minnule omma pühha Waimo/
ja walgusta mind / et minna sinno
sanna nenda woiksin tähhele panna/
et minno südda se läbbi saaks par-
randatud ja ueste lodud. Beasta
mind sinno kalli sanna läbbi feigest
rummalussest / ja anna mulle ülle-
welt sedda taewalikko tarkust omma
Boega Jesusst diete tunda / ja tem-
ma läbbi patto / kurrati ja feige kur-
ja innimeste nou peäle woimust sa-
da. Önnista nenda omma pühha
sanna minno waese hinge önnistus-
sest / sesamma sinno armsa Poia Jes-
susse Kristusse / minno kalli
önnisteggia pärrast.

Amen.

Katehismuse Lühikenne Sellekus.

Jesusse Nimmel ja Auuks.

1. Mis peab meie teige surem murre ollema ni laus
tui meie ellame ?

Et meie woiksume õnsaks sada.

Noudke ennaste õnnistust takka kartusse ja
wärristussega. Wil. 2, 12. Matt. 6, 33.

2. Kas olleme siis õnnistussest lohti ?

Jah olleme sedda patto läbbi kautanud.
Keik on patto teinud, ja on Jummalale auust
ilma. Rom. 3, 23.

3. Kelle läbbi woime meie jälle õnsaks sada ?

Jesusse Kristusse läbbi, kes keik õnnis-
tust meile on saatnud.

Jesusse sees on meil lunnastominne temma
werre läbbi, se on, pattude andeks- andminne.
Kol. 1, 14.

4. Mis peame meie siis keigeennamiste takkanduma ?

Et meie woiksume Jesust Kristust ja
temma läbbi Jummalat diete tund, ja
tenida.

Se on se iggawenne ello, et nemmad tundwad

sind, sedda ainust tõssist Jummalat, ja Jesust Kristust, kedda sinna olled läkkitanud. Joan. 17, 3.

5. Kuida woime meie Jummalat öiete tunda?

Dige usso läbbi.

Kes Jumjala jure tahhab sada, se peab ussima et temma on, ja et ta tassujaks saab neile, kes kedda otsiwad. Ebr. 11, 6. Os. 2, 22.

6. Kuida woime meie siis Jummalat öiete tenida?

Pühha ja jummalakartlikko ello sees.

Meie, kes omma waenlaste kääst ärrapeästetud, peame Jummalat ilmakartmatta tenima pühhitusses ja õlgusses temma ees, keige omma ello ala. Luuk. 1, 74. 75.

7. Kus õppime meie Jummalat ja temma pühha tahtmist tundma?

Jummala sannast ehk pühhast kirjast.

Et sinna lapses sadik pühhad kirjad tunned; need woiwad sind targaks tehha õnnistusseks usso läbbi, mis Kristusse Jesusse sees on. 2 Tim. 3, 15.

8. Kes on pühha kirja üllespannud?

Pühhad Prohwetid ja Apostlid.

9. Kus nemmad sedda ommast peast üllespannud?

Ei mitte, waid keik pühha kirri on Jummalast siisse antud. 2 Tim. 3, 16.

Need sinnad sed pühhad Jumjala mehhed on sälinud, juhhatud pühhast Waimust. 2 Peetr. 1, 21.

10. Kes peab Jumjala sanna kuulma ja õppima?

Keik need innimesed, kes püüdwad õnsaks sada.

Woi ke tassase melega wasto sedda sanna, mis teie siisse on istutud, ja woib teie hinged õnsaks tehha. Jak. 1, 21.

11. Kuida nimmetakse keit pühha kirri übbe sannaga?
Piibli ramatuks.

12. Mitto tükki on Piibli Ramatus?

Kaks tükki, teine on wanna Testament, ehk wanna seäduöse sanna, teine on uus Testament, ehk ue seäduöse sanna.

13. Mitmesuggune on Jummala sanna õppetus?

Kahhesuggune, 1) kässo-õppetus. 2) armo-õppetus, ehk Ewangelium.

Kässo-õppetus on Mosesse läbbi antud: se arm ja se tödde on Jesusse Kristusse läbbi saanud. Joan 1, 17.

14. Kust leiame meie sedda lühhidelt, mis pühhas kirjäs laiemalt õpetakse?

Katekismusse õppetusse peatükide sees.

15. Mis on Katekismus meie kele?

Katekismus on üks ramat, kus sees Jummala sanna õppetus, risti-rahwa ussust ja ellamisest lühhidelt on ärraselletud küsümiste ja kostmistega.

16. Mis on üks Peatük?

Se on üks pea-õppetus, mis meile meie hinge õnnistuseks wägga tarwis lähhab moista ja uskuda.

17. Mitto peatükki on meie Katekismusse ramatus?

Wiis peatükki. 1) Jummala künnest käsust. 2) Pühhas risti-ussust. 3) Jõsa meie palwest. 4) Pühhas ristmisest. 5) Pühhas altari saakramentist.

18. Mis on weel meie Katekismusse ramatus?

- 1) Hommikko / öhto ja söma = aia = palwed.
- 2) Öppetus melewallasst pattud andeks anda.
- 3) Patto tunnistusse sannad.
- 4) Koddo = öppetus / ja
- 5) önsa Lutterusse Küssimiste ja kossimiste sannad.

Kossimenne Peatäl.

Jummala künneft Käsust.

1. Kes on need künne kasko annud?

Kolm = ainus Jummal.

Üks ainus kasko andia on, kes woib önsaks tehha, ja hukka panna. Jak. 4, 12.

2. Kelle kae läbbi on temma neid annud?

Mosesse kae läbbi.

Kask on seätud inglde läbbi, wahhemeihhe kae läbbi. Kal. 3, 19.

3. Kes olli Moses?

Temma olli üks pühha Prohwet ja Israell rahwa üllem pealik.

4. Mil aial andis Jummal need künne kasko?

Kui Jummal Israelli rahwast Basa-pühhal wäggewal kombel Egiptusse maals sai wäljawi nud: siis andis temma neid Mellipühhi esimes sel päwal. Wata 2 Mos. 12. ja 19.

5. Kus paikos andis Jummal neid?

Körbes, Sinai mäe peäl.

6. Mil wiisil andis Jummal neid?

Menda, et ta omma üpris wägga suurt

suurt au  llesn itis, pitkse m rrista-
misse, walgoldmisse, ja tullelegega.

Isanda au n ggo olli kui sõja tulli mäe otsas
Israeli laste n hhes. 2 Mos. 24, 17.

Sils ollid pitkse-m rristamis ed ja walgo-l -
missed, ja paks pilw olli mäe peäl ja wägga kange
p suna he l, nenda et keik rahwas w rrises. 2
Mos. 19, 16.

7. Kellele on Jummal need k nne käsko annud?

Israeli rahwale essite, ja siis ka keikie-
le innimesetele.

Karda Jummalat, ja pea temma k ssud, sest
se on igga innimese k hhus. Kogg. 12, 13.

8. Mis peäle kirjotas Jummal need k nne käsko?

Rahhe kiwwi laua peäle.

Kui Isand Moses sega sai r kinud, Sinai mäe
peäl, siis andis Ta temmale kaks tunnistusse lau-
da: need ollid kiwwi-lauad Jummalala sõrmega
kirjutud. 2 Mos. 31, 18.

9. Mitto käsko ollid kirjutud essimesse laua peäle?

Kolm-essimest.

10. Mitto teise laua peäle?

Seitse wimist.

11. Mis  ppetawad need kolm essimest käsko?

Et meie peame Jummalat armastama.

12. Mis  ppetawad need seitse wimist?

Et meie peame omma liggimest armastama.

13. Kuida peame meie Jummalat armastama?

Keigest ommast süddamest, ja teigest ommast
hingest,

hingest, ja keigest ommast melest, ja keigest ommast wäest. Mark. 12, 30.

14. Kuida peame meie omma liggimest armastama?

Kui isfiennast.

Sinna pead omma liggimest armastama kui isfiennast. Matt. 22, 39.

15. Kes on meie liggimenne?

**Keik innimesed, olgo tutwad ehk wõd-
rad, olgo sõbrad ehk waenlased.**

Jummal on teinud ühhest werrest keik innimes-
te suggu keige Ma peäl ellama. Ap. Teg. 17, 26.

16. Mis tulleb iggaühhe käeso jures tähhele panna?

1) Et käst waimolik on, innimesse
sübdame peäle katsub, ja õppetab, et ka
kurjad sallajad himnuud ja mõtted pat-
tud on.

2) Et Jummal igga ühhes käsus
kurja keeldes head käsib, ja head käski-
des kurja kelab.

1) Meie teame et käst on waimolik. Rom. 7, 14.

2) Sinno käst on otsata lai. Paul. 119, 96.

Esimesenne Käst.

1. Mis kelab Jummal esimesse käso sees?

**Et meil ei pea mitte teise wõdraid
Jummalaid ollema temma kõrwas.**

2. Mis on wõdras Jummal?

**Keik se on wõdras Jummal/ mis innimenne
ennam kardab ja armastab/ kui suurt Jummas-
lat/**

lat / ja mis peäle ta ennam lodab kui ellawa Jummalala peäle.

3. Mitmesuggune on woõra Jummalala tenistus?

Kahhesuggune 1) teine on arwalik / 2) teine sallaja woõra Jummalala tenistus.

4. Mis on arwalik woõra Jummalala tenistus?

Kui meie sedda / mis ei olle Jummal / kui Jummalat kummardame.

5. Mis on sallaja woõra Jummalala tenistus?

Kui meie 1) middagi muud nenda ehk ennam kardame ja armastame kui Jummalat. 2) Issiennese ehk mu loma peäle ennam lodame kui Loja peäle.

6. Mis käsib Jummal esimese kasso sees?

Et meie sedda / kui sedda ainust tõsist Jummalat peame õppima dieete tundma / ja tedda ükspäinis keik ülle asjade kartma / armastama / ja temma / peäle lootma. Mark. 12, 30

7. Kas inimenne woib ommast wäest sedda tehha?

Ei woi mitte, sepärrast peame meie Jummalala käest allati pühha Waimo abbi palluma.

Ilma minnota ei woi teie ühtegi tehha. Joan. 15, 5. Esek. 36, 27. Wil. 4, 13.

Teine Käst.

1. Mis kelab Jummal teises kassus?

Et meie ei pea mitte Jummalala / omma Issanda nimme ilma asjata suhho wõtma / ehk sedda kurjaste pruutima.

2. Mis on Jummal nimmi?

Jummal isse temma pühhad wiisid / temma pühha sanna / pühhad saakramentid / ja teik / kusti sedda tunnusse.

3. Kuida wõttab innimenne Jummal nimme ilma
asjata subho?

Kui innimenne Jummal nimme jures neab waänub / lausub / walletab ja pettab.

4. Els siis ial posse lubba wanduda?

Ei olle mitte, kui agga kohtowanne-
marre kääso peäle, Jummal auuks ja
liggimesse heaks.

Teie kõnne olgo Jah, Jah; ei mitte, ei mitte;
agga mis üle sedda on, se on sest tiggedast. Matt.
5, 37. 2 Mos. 22, 10. 5 Mos. 6, 13.

5. On siis lubba kurratit hida ja temma nimme wanduda?

Ei koggone mitte, sest temma on meie
hinge waenlane.

Urge wanduge mitte ei taewa, egga Ma jures,
egga mu wandega, et teie kohto alla ei lange.
Jaf. 5, 12.

6. Kas siis lausuminne ja muud nisuggused kunstid pat on?

Jah wiist on se pat, sest et Jummal
sedda korwaste on keeinud.

Ei so seast ei pea leitama = = ei õnne-andjat, eg-
ga sedda, kes pilwest lausub, ei ussidega-lausuiat
egga noida. Egga wallo-wõtjat egga sedda, kes
noia kääst küssib, egga tarka, egga sedda, kes sur-
nutte kääst küssib. Sest iggamees kes sedda teeb, on
Jummalale üks hirmus assti. 5 Mos. 18, 10. 11. 12.

7. Ons se siis wägga raek pat : Jummal nimme ilma-asiata subho wõtma?

Jah on/ sest Jummal ahwardab tedda mitte nuhtlematta jätta kes temma nimme kurjaste prugib.

8. Mis käsib Jummal teise kässo sees?

Et meie tedda keige hädda sees peame appi hüüdma, palluma, kiitma ja tännama.

Süa mind appi ahastusse päwal: siis tahhan ma sind sest wälja tiskuda, ja sinna pead mind auustama. Paul 50, 15. Ewes. 6, 18. Ewes. 5, 20.

Kolmas Käst.

1. Mis käsib Jummal kolmandamas kässo?

Et meie peame hingamisese ehk pühhapäwa pühhitsema.

Jummal õnnistas seitsmet päwa ja pühhitse tedda, et ta siis olli hinganud keigest ommast tegemisest, mis Jummal tehjes olli lonud. 1 Mos. 2, 3.

2. Mis se on: pühhapäwa pühhitsema?

Se on, 1) keik muud argipäwa tödd mahhajätma. 2) Jurlust ja Jummalasanna pühhaks piddama, heal meel kuulma ja õppima, ja 3) Jummalas armoläbbi omma ello se järrele warrandama.

1) Õnnis on se inimenne, kes hingamisepäwa peab, et ta sedda ei teota, ja kes omma kät hoiab, et ta ühregi kurja ei te. Jes 56, 2.

2) Hoiad ommad jallad, kui sa Jummalas kotta lähäd, ja tulle liggi kuulma. Kogg. 4, 17. Kol. 3, 16.

3) Olge

3) Olge sanna teggiad, ja ei mitte üksipäinits kuuljad, et teie wallemõtlemisese läbbi ennast et petta, Jak. 1, 22.

3. Mis kelab Jummal kolmandamas käsus?

Et meie ei pea mitte jutlust ja Jum-
mala sanna pölgma.

Kes teid kuleb, se kuleb mind, ja kes teid ärra-
pölgab, se pölgab mind ärra; agga kes mind är-
rapölgab, se pölgab sedda ärra, kes mind on
läkkitanud. Luk. 10, 16.

4. Kes pölgab Jummal sanna?

Se pölgab Jummal sanna, kes tem-
ma sannast ei holi, ja ei tahha sedda kuul-
da, ei õppida, egga se järrele ellada.

Wata. Jummal sanna on neile laimamisese
sanud, et se volle nende mele pärrast. Jer. 6, 10.

Urge jätkem mitte mahha omma koggodust,
nenda kui monnel se wiis on. • • Ebr. 10, 25.

Nelijas Käst.

1. Mis käsib Jummal neljandamas käsus?

Et meie peame omma Issa ja om-
ma Emma auustama.

2. Kes on meie issa ja emma?

1) Meie lihhased wannemad. 2) Keif-
suggused wannemad, kes issa ja emma
asjemel on: nenda kui: wallitsejad, ülle-
mad, õppetajad ja perre-wannemad.

1) Lapsed kuulge omma wannematte sanna
kelge asjade sees; sest se on Issanda mele pärrast.
Kol. 3, 20.

• 2) Igga

2) Igga hing heitko ennast üllematte alla, kel lel keigeüllem melewald on, sest üllemaid ep olle muido kui Jummalast. Rom. 13, 1. Kol. 3, 22.

3. Mis se on : wannemad auustama ?

Se on/ wannematte sanna kuulma/ neid armsaste ja kalliste piddama/ ja nende mele pärrast teggeina.

4. Mis tootab Jummal neile, kes sannakuleli'kud on ?

Jummal tootab, et nende kässt peab hästi kaima, ja nemmad peawad kaua ellama Ma peäl.

Auusta omma issa ja emma, (se on essimenne kässo sanna teotussega.) Et sinno kässt woiks hästi kaima, ja sinna woiksid kaua ellada Ma peäl. Ewes. 6, 2. 3.

5. Mis kelab Jummal neljandamas käsfus ?

Et meie ei pea mitte omma wanne mid ja isсандid ei põlgma egga wihs hastama.

6. Misga ahwardab Jummal need, kes wannemid põlgwad ja wihsastawad ?

Nende sannadega: Sedda silma/ mis issa irs witab/ ja ei tahha emma sanna kuulda/ peawad kaarnad jõe äres wäljanokkima ja kolla potad sedda ärrasõma. Öpp. Sann. 30, 17. 5 Mos. 21, 18-21.

Wies Käst.

1. Mis kelab Jummal wiendamas käsfus ?

Et meie ei pea mitte tapma.

2. Sedda ei pea meie mitte tapma ?

Ei omma liggimest egga isseennast.

3. Mitmesuggune on tapminne?

Neljäsuggune, 1) Süddamega, kui innimenne teist wihkab, ja tahhaks heal meel teisele kurja teha. 2) Palle ehk näoga, kui temma liggimesse peäle wihha parrast wõdriti watab. 3) Kelega, kui temma tedda sõimab, teotab, laidab, ja kurja temma peäle pallub. 4) Käega, kui ta tedda süta ehk sü parrast liaste pekstab ehk koggone surmaks lööb.

1) Iggaüks, kes omma wenna wihkab, se on innimesse tapja. 1 Joan. 3, 15.

2) Isand ütles Raini wasto: Miks sü tib so wihha põllema? ja miks sa nenda silmist ärra-
langenud. 1 Mos. 4, 6.

3) Nende keel on üks terrawaks tautud nool, se rägib kawatulust Jer. 9, 7.

Keel on täis kihwti rohto, mis surma sadab. Jak. 3, 8. Paul 64, 4.

4) Kes ühhe innimesse lööb, et ta sureb, sedda peab armota surma pandama. 2 Mos. 21, 12.

Kes innimesse werd ärrawallab, selle werri peab innimesse läbbi sama ärrawallatud. 1 M. 9, 6.

4. Mis keeltakse wael wiendamäs käsus?

Et meie ei pea ei omma ennese egga omma liggimesse hinge tapma / sest et hing paljo kallim on kui ihho.

5. Kuida tappetakse innimesse hing?

Wattuse ello läbbi sadab innimenne hingele surma.

Kui teie lihha järrele wottate ellada, siis peate teie surrema. Rom. 8, 13. Matt. 18, 6 7.

6. Mis käsib Jummal wiendamas käsus?

Et meie peame omma liggimest aitma, ja temmale head teggema. 1) Keige ihho hädda sees. 2) Keige hinge hädda sees.

1) Peäsike sedda kes alw ja waene on, kiskuge neid ärra dälätte käest. Paul 82, 4.

Urge unnustage mitte ärra head tehha ja teistele jaggada; sest nisuggused ohwrid on Jummalale mele pärrast. Ebr. 13, 16.

2) Kes ühhe pattuse temma ekstitusse tee peält ümberpöörab, se peästab hinge surmost. Jak. 5, 20.

7. Kuida peame meie liagimest aitma?

Hea melega ja keigest süddamest.

Olge armolissed nenda kui teie Isfagi armolinne on. Luk. 6, 36.

Kues Käst.

1. Mis kelab Jummal kuendamas käsus?

Ei meie ei pea mitte abbiello ärra rikkuma.

2. Mis sin illeülbes keeltakse?

1) Keik roppud himmud. 2) Keik roppud kõnned ja laulud. 3) Hora ja pordello. 4) Abbiellorikminne.

1) Minna maenitsen teid, et teie ennast hoiate lihalikke himmude eest, mis hinge wasto söditiwad. 1 Peetr. 2, 11. Matt. 15, 19.

2) Urge laske ei ühtegi nurjatumat sanna omast suust wäljamiina. Ewes. 4, 29.

3) Hora-

3) Horajaht ja keif rojastus ehk ahnus olgo nimmetamatta teie seas, nenda kui pühadele sünnib, ja häbbematta tõ, ja jolle kõnne, ehk naljahetminne, mis ei sünni. Ewes 5, 3. 4

Põggenege hora-tõ eest; igga pat, mis innimenne ial teeb, se on wäljaspidi ihho, agga kes hora-tõdd teeb, se teeb patto omma ennese ihho wasto. I Kor 6, 18.

4) Urge efsige mitte; ei horapidajad, ei abbiello-arrarikjad, egga sallaja roppud ei pea Jumla riki pärrima. I Kor 6, 9. 10.

Kül Jummal nuhtleb horapidajad ja abbiellorikjad. Ebr. 13, 4

3. Mis weel keeltakse kuendamas käsus?

Keif sedda, kust üks rop ello ja abbiello-rikminne tulleb, nenda kui: 1) Laiskus, mis läbbi roppud himmud touswad. 2) Liigjominne ja prassminne, mis läbbi kurjad himmud kaswawad. 3) Ma- ilma lust ja rõõm, mis läbbi lihha himmud siggivad.

1) Urge kandke omma lihha eest hoolt nenda, et himmud sest touswad. Rom 13, 14.

2) Ellagem ausaste kui päwa ajal, ei mitte prassimisfes egga liajomisfes, ei mitte abbiello-arratustamisfes egga kimalusfusfes. Rom 13, 13.

3) Keif mis Ma-ilmas on, lihha himmo, ja silma himmo, ja ello kõrkus ei olle mitte Jesast, waid se on ma-ilmast. Ja ma-ilmi lähhäb hukka ja temma himmo. I Joan. 2, 16. 17.

4. Mis käsib Jummal kuendamas käsus?

1) Et meie käsinaaste ja puhtaste peame

me ellama kōnnette ja teggude sees. 2) Et iggauks peab omma abbitasa armastama ja auustama.

1) Se on Jummal tahtminne, teie pūhhitseminne, et teie ennast hoiate hora ello eest, et iggauks teie seast teaks omma astia hoida pūhhitsemisse ja au sees. 1 Tess. 4, 3. 4. Matt. 5 8.

2) Iggamees ennese kohhal armastogo omma naest, kui isseennast, agga naene katsko et ta wottaiks meest karta. Ewes. 5, 33.

Seitsmes Käsk.

1. Mis kelab Jummal seitsmes käsus?

Et meie ei pea mitte warrastama.

2. Mis on warrastama?

Se on / liggimesse omma / rahha ehk warra temma teadinatta ja wasto meelt wõtma / kawwala kaura ja pettise tõga ennese pole kiskuma.

3. Mitmesuggune on wargus?

Rahhesuggune: teine on awwalik/ teine sallaja wargus.

4. Mis on awwalik wargus?

Se on kui feigi liggimesse omma ärrawottab ehk tedda risub. EfeE. 22, 29.

5. Mis on sallaja wargus?

Se on feik üllekohtune td, kui feigi liggimesse omma kawwala kaura ehk pettise tõga ennese pole kiskub.

Hädda sellele, kes paljo kokkopanneb, mis ep

olle temma pärralt ; kauaks sedda on ? temma koormab agga ennese peäle pakso mudda. Habak. 2, 6.

6. Mis õppetab Jummal sanna wargussest ?

Jummal sanna õppetab, et Jummal ei anna wargusse patto mitte andeks, kui warras ei maksa ärra, egga anna taggast sedda, mis temma on warastanud.

Kui inimenne on patto teinud ja süalluseks sanud, siis peab temma jälle tassuma need risutud asjad, mis ta risunud, ehk sedda liga-asja mis ta temmale teinud, ehk sedda asja mis temma jure on pandud seisma, ehk sedda ärrakaddunud, mis ta on leidnud. 3 Mos 5, 23. Esek. 33, 15.

7. Mis käsib Jummal seitsmes käsus ?

Et meie peame aitma omma liggimesse warra ja peatoidust kaswata da ja hoida. Wil. 2, 4. Ewes. 4, 28.

Kahheksas Käst.

1. Mis kelab Jummal kahheksamas käsus ?

Et meie ei pea mitte üllekohto tunnistama omma liggimesse wasto.

2. Mis on üllekohto tunnistus ?

Keik walle mis liggimesse peäle rägitakse. 1) Kui fegi kurja temma peäle mõtleb, mis ei olle tõssi. 2) Kui fegit edda wettab. 3) Keelt peksab ja kurje kõnnesid temma peäle tõstab.

1) Jes

1) Jeesus ütles: mikspärrast mõtlete teie kurja ommas süddames? Matt. 9, 4.

2) Urge waltetage mitte teine teise peäle. Kol. 3, 9. Opp. Sann. 25, 9 10.

3) Pange nüüd mahha keik kurjust, ja keik vetust, ja kawwalussed, ja kaddedussed, ja keik keldandmissed. 1 Peetr. 2, 1.

3. Mis keeltakse weel kahheksamas lässus?

Keik kurjad ja tühjad juttud. Ewes. 4, 25. Matt 12, 36.

4. Egga walle ei peaks ommeti ni wägga suur pat ollema?

Jah wist on walle suur pat, sest temma on kurratist.

Kurrat ei olle mitte seisma jänud tõe siise, sest tõt ei olle mitte temma sees; kui ta waltet rägib, siis rägib temma ommast, sest ta on wallelik, ja wallelikko isä. Joan. 8, 44.

5. Mis käsib Jummal kahheksamas lässus?

1) Et meie peame omma liggimesse eest kostma. 2) Keik head temmast kōnnelema / ja 3) keik asjad heaks kōanna.

1) Se omma su lahti selle eest, kes keletõ on. Opp. Sann. 31, 8.

2) Se ellab Jēsanda telgis = = kes tõt rägib ommast süddamest, kes keelt ei peksa, eggä laimamist omma liggimesse peäle wasto ei wõtta. Paul 15, 1-3.

Ja Jonatan räkis head Tawetist omma isä Sauli wasto. 1 Sam. 19, 4.

3) Armastus sallib keik, ta ussub keik, ta lodab keik, ta kannatab keik. 1 Kor. 13, 7. 1 Peetr. 4, 8.

Ühheksas Käst.

1. Mis kelab Jummal ühheksamas käsus ?

Keik kurjad himmud ja mõtted mis innimenne armastab. 1) Kui ta omma liggimese parrandust ehk kooda kawwalusjega püab. 2) Kui ta sedda õiguse nimmel ennese pole kiskus.

1) Nemmad ihaldawad wäljasid, ja kiskuswad neid wäggise käest ärra, ja ihaldawad koddasid, ja mõtwad käest ärra, ja nemmad tewad lliga mehhele ja temma foiale, ja iggaühhele, ja ta pärris-ossale. Mik. 2, 2.

2) Hädda neile, et nemmad alwade õigust kõweraks pörawad, ja kohhut ärrakiskuswad mo rahwa willefatte käest. Jes. 10, 1. 2.

2. Mis saggused on neebfannatsed kurjad himmud ?

1) Kadbedus, 2) Rahha:ahnus. 3) Ulu:ahnus. 4) Hea põlwe himmo sin ma ilma.

1) Pange mahha keik kurjust = ja kadbedusfed. 1 Peetr. 2, 1.

2) Hoidke ennast ahnusse eest, sest ükski ei ella ommast warrandusfest, et temmal wägga paljo on. Luk. 12, 15.

3) Ärge olgem tühja au peäle ahned, teine teist ärritades, ja teine teist kaetsedes. Gal. 5, 26.

4) Ärge armastage mitte ma ilma, = sest ma ilma lähhäb hukka, ja temma himmo. 1 Joa. 2, 15-17.

3. Mis käsib Jummal ühheksamas käsus?

1) Et meie peame keik kurjad himmud ja mõtted lämmatama. 2) Et meie peame aitma / et liggimenne / mis tapars ralt on / woiks ennesele piddada.

1) Argo wallitsego pat mitte kui kunningas tele surrelikko ihho sees, et tele wottažite temma sana kuulda temma himmude sees. Rom 6, 12.

2) Argo otfigo ükski, mis temma ennese kässo on, waid iggaüks otfigo, mis teise kässo on. I Kor. 10, 24

4. Kuida woime meie kurjad himmud lämmatada?

Kui meie palwega Jesanda Jesusse Kristusse käest nende wasto abbi otšime.

Palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa. Euf. 22, 40.

Kümnes Käst.

1. Mis kelab Jummal kümnemas käsus?

Sedda pärris-himmo ehk pärris-patsto, mis innimesse süddames ka meelt wasto touseb. Jaak. 1, 13 14.

Teie peate enneste peält ärraheitma endise ello polest sedda wanna innimesest, kedda rikkutakse pettuse himmude läbbi. Ewes. 4, 22.

2. Mis käsib Jummal kümnemas käsus?

Et meie südda keigest kurjast himmust peab puhhas ollema.

Teie peate ueks sama omma mele waimus, ja enneste peäle wotma sedda uut innimesest, kes

Jummala sarnatseks on lodud tõssise õigusse ja pühitusse sees. Ewes. 4, 23. 24.

3 Kuida nimmetakse ühhe sannaga sedda keik, mis Jummal nende kümne kässo sees kelab?

Keik sedda nimmetakse pattuks.

4. Mis on pat?

Pat on keik se, mis Jummala kässo wasto on.

Iggauks, kes patto teeb, se teeb ka sedda, mis kässo wasto on, ja pat on se, mis kässo wasto on. I Joan. 3, 4.

5. Mitmesuggune on pat?

Kahhesuggune / 1) pärris: pat / mis kümne ma kässo sees keeltakse. 2) Teggo: pat / mis nende ühhe ma kässo sees keeltakse.

6 Mis on pärris: pat?

Pärris: pat on se suur hinge hädda, mis meie ommaist wannemist pärrime, et meie ommast wäest ei kolba head teggema; agga usfinad ja walnis olleme kurja teggema.

Keik inimesse süddame mõttette mõlemised on usna kurjad temma lapse, põlwest ja iggapäwa. I Mos 6, 5. Peat 8, 21.

Memmad on ühtlase kolwatumoks sanud, ei olle sedda, kes head teeb, ei ühteainustki. Rom. 3, 12.

7. Mis on teggo: pat?

1) Keik, mis mele ja mõtte, sanna: ja kõnne:, tõ: ja teggudega Jummala kässo de wasto tehakse. 2) Kui inimenne sed:

sedda, mis Jummal käsib, jättab teggematta parreminne teades.

1) Pat on se, mis kässo wasto on. 1 Joan. 3, 4.

2) Kes moistab head tehha, ja ei te sedda mitte, sellele on se pattuks. Jak. 4, 17. Luk. 12, 47.

8. Mitmesuggune on teggo-pat?

Kahhesuggune. 1) Melega tehtud pat, mis üks kurri inimenne teadawal wiisil Jummalala kässo wasto teeb. 2) Nõdrus-est ehk koggematta tehtud pat, kui üks wagga inimenne teadmatta ja wasto meelt sattub Jummalala kässo wasto ekfima.

1) Kes, kui nemmad Jummalala kohto teadsid, (et need, kes nisuggust tewad, surma wäärt on) ei te seddasamma ükspäinis isse, waid neil on ka hea meel neist, kes sedda tewad. Rom. 1, 32.

2) Tahminne on kül minno jures, agga sedda head teggemist ei leia ma mitte. Est minna ei te mitte sedda head, mis ma tahhan; agga ma teen sedda kurja, mis ma mitte ei tahha. Rom. 7, 18. 19. Ps. 19, 13.

Mis ütleb Jummal keikist neist-sinnatsist käsudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Is-sand sinno Jummal ollen üks pühha wihhaga Jummal / j. t. s.

1. Mis õppime meie neist sannust?

1) Et Jummal kangeste ja lowwaste tah-

hab muhhelda feik / kes tedda wihtawad.

2) Et Jummalatootab head tehha neile / kes tedda armastawad. Rom. 2, 9 10.

2. Kes wihtab Jummalat?

Se wihtab Jummalat, kes temma sannast ei holi, ja armastab omma wana wattust ello.

Eihha meel on waen Jummalat wasto, sest temma ei heida ennast Jummalat kässo alla, sest ei temma wotzi heita. Rom. 8, 7.

3. Kes armastab Jummalat?

Se, kes hea melega temmat kässo peab.

Se on Jummalat armastus, et meie temmat kässofannad peame, ja temmat kässofannad ei olle mitte rasked. 1 Joan. 5, 3.

4. Mikspärrast on Jummalat need kümme kässo annud?

Sepärrast, et meie neist diete woikst me tunda 1) omma uskmatat süddant, ja selle kurjad kumbed. 2) Jummalat pühha tahtmist, kuida meie temmat kässofude järrele pühhaste ja waggaste peame ellama.

1) Kässo läbbi tulles patto tundminne. Rom. 3, 20.

2) Sinno kässofust seest ollen ma woistust sannud. sepärrast wihtan ma feik walle teeraad. Paul 119, 104.

5. Ugga kas meie woime ommast wäest Jummalat kässof tääste piddada?

Et woi mitte, neid ey olle ka mitte sepärrast

pärrast antud, et meie woikšime siin il⁹
mas nende järrele ilma pattota olla.

Kui käsk olleks antud, mis woiks ellawaks teh-
ha, siis tulleks õigus tõeste käskust; agga kirri on
keik kinnipannud patto alla. Kal. 3, 21 22.

6. Ous siis Jummala käskud sega rahhul, et meie ei
woi neid täieste piddada?

Ei olle mitte, waid nemmad juhhatas
wad meid Jesusse Kristusse jure.

Käsko ots on Kristus, õigusseks iggauhhele,
Ees ussub. Rom. 10, 4.

7. Mil wiisil juhhatawad nemmad meid Kristusse jure?

Seddawisi, et meie neist õypime om-
ma hinge hädda ja hukkatust süddamest
tundma, ja Jesusse armo ja wäe läbbi
temma käest abbi otšime, otame ja same.

Käsk on meie juhhataja olnud Kristusse jure,
et meie usso läbbi piddime õigeeks sama. Kal. 3, 24.

8. Ous siis Kristus meid nüüd koggonist Jummala
käskust lahti teinud?

Kül käsko needmisest ja nuhtlussest,
agga mitte käsko sanna kuulmisest.

Kristus on meid ärralunnastanud käsko need-
misest, kui ta sai needmisseks meie eest. Kal. 3, 13.

Jesus ütles: minna ei olle mitte tulnud käsko
Eautama, waid tõeks teggema. Matt. 5, 17.

9. Mis läbbi saad sa nüüd õnsaks?

Ei mitte käsko läbbi, waid õige usso
läbbi Jesusse Kristusse siise.

Meie teame, et innimenne käsko teggude läbbi ei
sa õigeeks, kuid agga Jesusse Kristusse usso läb-
bi. Kal. 2, 16.

10. Kust õppime meie sedda ?

Teisest peatüklist / pühhasst ristis - ussust.

Teine Peatük.

Pühhasst Risti - Ussust.

1. Mis tähendab se sanna, usk?

Kaks asja. 1) Usso - õppetust. 2) Sedda usko / mis süddames on.

2. Mis on usso - õppetust ?

Keik / mis meile Jummal sanna meie hinge õnnistusseks tarwis lähhab õppida ja uskuda.

3. Mis on se usk, mis süddames on?

Se on sesamma walgus / mis Jummal omma sanna ja pühha waimo läbbi nende süddamesse annab / kes temma sanna kuulwad ja patust pöörwad.

4. Mis teeb meid õnsaks?

Ei mitte usso - õppetust üksi, kui ei olle se läbbi ka usko süddamesse sütud.

Kes minno sanna kuleb, ja ussub sedda, kes mind on läkkitanud, sel on iggawenne ello. Joan. 5, 24. Ebr. 4, 2. Rõm. 10, 9.

5. Mitmesuggune on usk?

Kahhesuggune. 1) Walle usk. 2) Tõssi ne / õige ehk ellaw usk.

6. Mis on walle usk?

Walle usk on. 1) Walle õppetust. 2) Se tühhine mõtte, kui need innimesed om:

ommasst pattust ei põra, ja ommeti mdt:
lewad, et nemmad Jummal peäle loot:
wad ja õnsaks sawad.

1) Ilma aego teniwad nemmad mind, et nems
mad õppetawad õppetused, mis innimeste kâst-
missed on. Matt. 15, 9.

2) Ust, kui temmal ei olle teggusid, on isseen-
neses surnud. 'Jaf. 2, 17.

7. Mis on tõsiae ja õige ust?

Se on se Jummal wäggi, mis lãbbi
üks patto pãrrast waewatud ja foorma-
tud innimenne. Jesussest kui omma aino
õnnisteggiast abbi otõb, omma patto
waewas temma armo peäle lodab, ja tem-
mast ka ükspäinis abbi otab ja saab

Menda on Jummal ma-ilma armastanud, et
temma omma ainosündinud Poia on annud, et
ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama,
waid, et iggawenne ello temmal peab õkema.
Joan 3, 16.

Tulge minno jure keik, kes waewatud ja foor-
matud ollete, ja minna tahhan teile hingamist
sata. Matt. 11, 28.

8. Mis sadab se õige ust ust'ikkude sees?

Õige ust sadab. 1) Jummal armo ja
pattude andeks-andmist. 2) Iggawest
digust. 3) Teeb Jummal lapõks. 4)
Puhastab süddamed. 5) On armas-
tuselãbbi teggew. 6) Sadab woimust
keige kurja peäle.

1) Jev

1) Jesussest tunnistavad keik Prohvetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse ussuwad, peawad pattude andeks andmist sama. Ap. Teud. 10, 43. Rom 3, 24. 25.

2) Kes ussub selle sisse, kes sedda jummalakarimatta õigeks moistab, sellele arwatakse temma usk õigusseks. Rom 4 5. Peat. 3, 28.

3) Teie ollete keik Jummalalapsid usso läbbi Kristusse Jesusse sees. Kal. 3, 26. Joan. 1, 12.

4) Jummal on nende süddamed usso läbbi puhtaks teinud. Ap. Teud 15, 9

5) Kristusse Jesusse sees ei maksa ümberleikatud egga ümberleikamatta, waid se usk, mis armastusse läbbi teggew on. Kal. 5, 6. Ebr. 11, 8.

6) Meie usk on se woimus, mis maailma on ärwawoitud. I Joan. 5, 4.

9. Kelle sisse peame meie uskma?

Selle kolmaino Jummalal sisse.

Teie usk ja lotus peab Jummalal peäle ollema. I Peetr. 1, 21.

10. Kus enam, kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma aino ollemisse sees, Jäsa, Poeg ja pühha Waim, ja need kolm on üks.

Kule Israael, Isand, meie Jummal on üks ainus Isand. Mark. 12, 29.

Kolm on, kes tunnistawad taewas, Jäsa, Sanna ja pühha Waim, ja need kolm on üks. I Joan. 5, 7.

11. Kes on Jummal?

Jummal on üks ärwarwamatta Waim.

Jum-

Jummal on üks Waim, ja kes tedda kummar-
dawad, need peawad Waimus ja tões kummar-
dama Joa. 4, 24.

12. Mis õppetab pühha kirj Jummalal wisidest ja
kõbedest?

Et Jummalal wisid on ärraarwamat-
ta ja ärramoistmatta.

Kuis ärraarwamatta on temma kõhtomoist-
mised, ja ärramoistmatta temma wisid! Rom.
11, 33.

Jummal elab ühhes walgusses, kuhho ükski
ei sa, kedda ükski innimenne ep olle näinud, egga
wõi näha. 1 Tim. 6, 16.

13. Eks olle siis Jummal meile ühtegi ommast wisidest
omma sanna sees teada annud?

Jah on teada annud, sest Jummalal
sanna õppetab, et temma on 1) igga-
wenne, 2) ilma muutmatta, 3) keige-
wäggewam, 4) kes keik teab ja näab, 5)
keigetarkem, 6) kes keikis paikus on, 7)
tõsine, 8) pühha, 9) õige, 10) helde,
armolinne ja selge armastus.

1) Enne kui mäed sündsid, ja enne kui Ma ja
ma-ilm lodi, siis olled sinna Jummal iggawesest
iggaweste. Paul 90, 2.

2) Selle walguste Jõsa jures ei olle muutmist
egga wahhetamisse warjo. Jak. 1, 17.

3) Jummalal jures ei olle ühtegi asja wõimat-
ta. Luk. 1, 37. Paul 115, 3.

4) Ükski loom ei olle temma ees näga wõtte-
waid keik on paljas ja arwalik temma jümm ees.
Ebr. 4, 13. 1 Joa. 3, 20.

Tem

5) Temma iures on tarkus ja wäggi, temmal on nou ja moistus. Job. 12, 13. Ean. 2, 20 = 22.

6) Temma sees ellame, ja ligume, ja olleme meie. Ap. Tegg. 17, 28 Jer. 23, 23 24.

7) Jeesus ütleb: Se on tõsine, kes mind on läkitanud Joan. 7, 28. Paul 33, 4. 2 Kor. 1, 20.

8) Pühha, pühha, pühha on wäggede Issand, keik ma ilm on temma au täis. Jes. 6, 3. 3 Mos. 11, 44. Paul 45, 8.

9) Jummal on õige keige omma wiiside sees, ja wagga keige omma teggude sees. Paul 145, 17. Rom 2, 5. II.

10) Hallastaja ja armolinne on Jummal pitka melega ja rikkas heli ussest Paul 103, 8. I Joa. 4, 16.

12. Mitto oppetust oppetab teine peatül?

Kolm oppetust. 1) Lomisest. 2) Ürraluna nastamisest. 3) Pühhitsemisest.

Essimenne Oppetus :

Lomisest.

1. Mis on lominne ?

Se on Jummalala tõ / et temma algmisest keik asjad on teinud / mis mitte enne ep olnud. Ebr. 11, 3.

2. Kes on keik asjad lonud ?

Kolm ainus Jummal, Issa, Boeg ja pühha Waim, ommetegi arwatakse lomisest tõ Issa kohta.

Jehowa saana läbbi on taewad tehtud, ja temme Waimo läbbi keik nende wäggi. Paul 33 6.

Weil

Meil on agga üks Jummal, se Issa, kellest keik asjad on, ja meie temma sees. 1 Kor 8, 6.

3. Mis asjast on Jummal keik lonud?

Ei ühhestki nähtawast asjast.

Usso läbbi moistame meie, et ma ilm Jummalasanna läbbi on walmistud, et se mis nähhatse, on sanud neist, mis ei nähta. Ebr. 11, 3.

4. Mitme päwaga on Jummal keik lonud?

Kue päwaga.

Kue päwaga on Jummal taewast ja maad teinud, merd ja keik mis nende sees on. 2 Mos. 20, 11.

5. Mikspärrast on Jummal keik lonud?

Omna Jummalikko nimme auuks, ja innimeste kasuks.

Taewad juttustawad Jummalas au, ja taewalautus kulutab temma kätte tööd. Paul 19, 2.

Wallitsege ülle kallade mis merres, ja ülle lindude mis taewa al ja keik ülle ellajatte, mis Ma peäl liguwad. 1 Mos. 1, 28.

6. Mitmesuggused on keik lomad?

Kahhesuggused, 1) näggematta 2) nähtawad lomad.

Aristuose läbbi on keik lodud, mis taewaste sees, ja mis Ma peäl on, mis nähtawad ja näggematta on. Kol. 1, 16.

7. Kes on need näggematta lomad?

Keik mis silmaga ei woi nähha.

8. Kes on need üllemad neist näggematta lomadesi? Inglid.

9. Mis on Inglid?

Nemmad on waimud Jummalast lodud.

Ta teeb ommad Inglid waimuks, ja ommad teenrid tullelegiks. Ebr 1, 7.

10. Mitmesuggused on Inglid?

Kahhesuggused/ teised on head / teised kurjad Inglid.

11. Mis tewad need head Inglid?

1) Nemmad kiitwad Jummalat, ja tewad temma tahtmist. 2) Raitewad ja hoidwad nemmad innimesi, keigeennamiste neid waggasid.

1) Kiitke Jummalat, teie temma Inglid, teie waggewad wahwad, kes teie temma sanna järrele tete, temma sanna heäle kuuldes. Paul 103, 20.

2) Jummal tahhab ommad Inglid sinno pärrast käsida, et nemmad sind peawad hoidma keige so tede peäl. Paul 91, 11. Ebr. 1, 14.

12. On need kurjad Inglid ka Jummalast lodud?

Jah on, agga mitte kurjaks, waid heaks ja ilma-pattota.

Jummal watas keige se peäle, mis ta olli teinud, ja wata se olli wägga hea. 1 Mos 1, 31.

13. Kust nemmad siis kurjaks on sanud?

Nemmad on Jummalast ärratagga-nenud ja patto teinud.

Need Inglid, kes omma hakkatust ei hoidnud, waid omma ello-asset mahhajätanud, on Jummal sure päwa kohnoni iggawesses wangi põlwes pim-medusse al kinnipiddanud. Jud. s. 6.

14. Mis tewad need kurjad Inglid?

1) Nemmad pannewad allati Jum-
mala

mala wasto. 2) Püüdwad nemmas in-
nimesfi hukka sata.

1) Sellesinnatse ma ilma jummal on nende
ustmatta rahwa meled söggedaks teinud, et nelle
ei pea paistma armo- õppetusse walguš Kris-
tusse auust, kes on Jummalala kuio. 2 Kor. 4, 4.
Luk. 8, 12.

2) Teie waenlane, se kurrat kãib ümber kui
mõiraja loukoer, ja otsib, kedda temma woiks ar-
taneelda. 1 Peetr. 5, 8.

15. Mis saggused on need nähtawad lomad?

Keit/ mis filmaga woib nähha.

16. Kes on need üllemad neist nähtawaisi lomadesi?

Innimesesed.

17. Kas sa ussub, et Jummal ka sind on lonud?

Jah minna ussun/ et Jummal mind
ja keit lomad on lonud.

Jummalala Waim on mind teinud, ja selle Keit
gewäggewama õht on mulle ello annud. Job. 33, 4.
Pau 139, 13. 14.

18. Kust on Jummal esimesse inimesse ihho lonud?

Ühhest mulla tükkist.

Jummal walmistas sedda innimesi, mis põrm
on, mullast. 1 Mos. 2, 7.

19. Kust temma hinge sai?

Jummal puhhus innimesse ninnasse ellawat
õhho: nenda sai innimenne ellawaks hingeks.
1 Mos. 2, 7.

20. Kuida on Jummal inimesse lonud ihho polest?

Jummal on temmale annud filmad/
fõrwad ja keit liikmed.

21. Mis sagguseks on temma hinge lonud?

Waimuks, moistusse ja tahtmissega.

22. Mis esimesse inimesse nimmi olli?

Adam.

23. Mis temma naese nimmi olli?

Ewa.

24. Kust loi Jummal Ewat?

Adama Kälje-luust.

Josand Jummal ehhitas se Kälje-lu, mis ta inimessest olli wõtnud, naeseks, ja satis tedda Adama jure. 1 Mos 2, 22.

25. Kelle sarnatseks on Jummal inimesse lonud?

Jummal on inimesest ennese sarnatseks lonud, nenda et temma olli pühha, õige ja õnnis.

Jummal loi se inimesse omma nõo järrele, Jummalala nõo järrele loi ta tedda, mehheks ja naeseks loi temma neid. 1 Mos. 1, 27.

26. On inimesse Jummalala sarnatseks jänud?

Ei olle mitte jänud.

Ühhe inimesse sannapõlgmisse läbbi on paasio jänud pattuseks. Rom. 5, 19.

27. Mis parrast polle ta mitte Jummalala sarnatseks jänud?

Sest et temma kurrati pettusse ja kawwalusse läbbi Jummalala käsust ärratagganes ja sõi sest ärrakeeldud puust.

Se naene wottis felle pu wiljast ja sõi, ja andis ühtlase ka omma mehhele, ja temma sõi. 1 Mos. 3, 6. Rom. 3, 10-12.

28. Kelle sarnatsels on temma siis sanud?

Kurrati sarnatsels.

Kes patto teeb, se on Kurratist; sest Kurrat teeb patto algmisesest. 1 Joan. 3, 8.

29. Das siis Adama patto läbbi keik innimesseid Kurrati sarnatsels sanud?

Jah on sanud, Jummal parrago!

Disekui ühhe innimesse läbbi pat on ma-ilma sisse tulnud, ja patto läbbi surm, nenda on ka surm keikide innimeste sisse läbbiläinud, kelle ühhe sees nemmad keik on patto teinud Rom. 5, 12.

30. Kas Jummal siis meid tahhab jätta kurrati sarnatsels?

Ei tahha mitte.

Jesand ei tahha mitte, et monned veawad hukka minnema, waid et keik veawad meleparrandamist kätte sama. 2 Peetr 3, 9.

31. Ugga kes hoiab ja toidab innimest?

Se Jummal, kes tedda on lonud.

Jummal, kes ma-ilma on teinud ja keik, mis seal sees on, sesinnane et temma taewa ja Ma Jesand on = = annab isse keikile ello ja dhko ja keik. Ap. Teg. 17, 24, 25.

32. Kuida toidab temma neid?

Temma annab peäleegi rided / Einnagad / Jõmisse ja jomisse = = = rohkeste ja iggapäaw.

Jummalei olle isseennast mitte tunnistamatta jätnud, et ta meile on head teinud, ja on taewast meile wihma ja head wiljalist aega annud, ja roa ja rõmoga meie süddamed täitnud. Ap. Teg. 14, 17.

33. Kas Jummal meile weel ennam head teeb?

Jah teeb, temma hoiab ja kaitseb meid keige hädda ja kurja eest.

Ello ja head olled Sa mulle teinud, ja so ülle waatminne hoiab mo waimo. Job. 10, 12.

34. Mikspärrast toidab, hoiab ja kaitseb Jummal meid?

Sedda keik teeb temma isjalikkust / jummalikkust armust ja heldussest.

Otseskui Issa laste peäle hallastab, nenda hallastab Jummal nende peäle kes tedda kartwad. Paul 103, 13. Matt. 5, 45.

35. Mis on sepärrast mete kohhus?

Se eest on meie kohhus Jummas lat kita / tännada / tenida ja temma janna kuulda.

Jesand sinna olled wäärt wõtta au ja auustust, ja wägge, sest et sa olled keik asjad lonud: ja sinno tahtmissse läbbi on nemmad, ja on lodud. Jlm. 4, 11.

36. Kas sinna ussud sedda keik tõssi ollewad?

Jah / se on tõeste tõssi.

37. Ous Jummal meile weel suremat head teinud?

Jah on teinud, sest temma on 1) meid omma Poia sees enne ma: ilma asfutamist ärrawallitsenud õnnistusseks, ja on 2) meile omma ainosündinud Poia annud Lunnastajaks ja Õnnisteggjaks.

1) Jesusse Kristusse Issa on meid ärrawalitsenud Temma sees, enne ma: ilma asfutamist,

et meie piddime ollema pühhad ja ilmalaitmat^a
ta Temma ees armastusse sees. Ewes. 1, 4.

2) Kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma
Poega, et Ta piddi naesest sündima ja kääso alla
sama, et temma neid, kes kääso al ollid, piddi ärralunnastama. Kal. 4, 4.

28. Kust öppime meie sedda?

Pühhas Ewangeliummist ehk armo-öppe-
tussest; ja lühhdelt teise peatükki teisest öppe-
tussest/ Ärralunnastamisest.

Teine Öppetus :

Ärralunnastamisest.

1. Kes on meid innimesi lunnastanud?

JESUS KRISTUS Jum-
mala poeg.

Jesuse Kristuse sees on meil ärralunnas-
tamine temma werre läbbi, pattude andeks-and-
minne temma armo rikkust möda. Ewes. 1, 7.

2. Mis se on, et Kristus meid on lunnastanud?

Se on/ et ta pattust/ Jummal wihhas/ sur-
mast ja kurrati wäest meid omma kalli werre
ja surmaga on peästnud ja lahti teinud.

3. Kuida on se lunnastamine sündinud?

Sedda wist, et temma innimeste pat-
tud ennese peäle on wotnud, nende patto-
nuhtlussed kannud, ja Jummal taht-
mist nende eest täieste teinud.

Töeste meie häigussed on temma ennese peäle wõt nud, ja keik meie wallo kannud. Temma on meie ülleastmiste parrast hawatud, ja keik meie üllekohto parrast ärrarõhhutud : se Karris-tus olli temma peäl, et meil piddi rahho ollema, ja temma muhkude läbbi on meile terwis tulnud. Jes. 53, 4. 5. Kal 4, 4. 5. Paul 40, 8. 9.

Wata, se on Jummalal Tal, kes ma- ilma patta ärrakannab. Joan. 1, 29.

4. Mis on Jummalal Poia nimmi ?

JESUS KRISTUS.

5. Mis on Jesus meie lele ?

üks ärrapeästia ja õnnisteggia.

Marja peab übbe poia ilmale toma, ja sinna (Josep) pead temmale nimme pannema **JESUS**, sest temma peästab omma rahwast nende pattudest. Matt. 1, 21. 1 Tim 1, 15.

6. Mis on Kristus meie lele ?

üks salwitud ehk woitud.

Jesanda Waim on minno peäl; separrast on Ta mind woidnud. Jes. 61, 1. Luq 4, 18.

7. Misga on Kristus woitud ?

Pühha Waimoga.

Jummal on tedda woidnud pühha Waimo ja wäega. Ap Tegg 10, 38.

8. Misparrast on temma pühha Waimoga woitud ?

Temma on se läbbi seätud ja walmis-tud meie üllemaats Breestriks, Proh-wetiks ja Runningats.

Meil on üks suur üllempreester Jesus Jum-mala. Boeg. Ebr 4, 14. 7 p. 26.

Übbe

Übhe P rohweti tahhan ma neile sata touäma nende wendade seast, nenda kui sinna olled, ja Ma tahhan ommad sannad Ta suhho panna, ja ta peab nende wasto räkima keik sedda, mis ma tedda käsfin. 5 Mos 18, 18 Joan. 6, 14.

Minna ollen woidnud omma Runninga, omma pühha Sioni mäe ülle. Paul 2, 6.

9. Miks on temma meie ülemaks Preestriks seätud?

1) Et temma meie pattud pididi leppi-
tama, isseennast meie eest ohwerdades.
2) Et temma meie eest pididi palluma ja
meid õnnistama.

1) Ta pididi armolinne ja ustaw üllempreester ollema neis asjus, mis Jummalala ees on tegge-
mist, rahwa pattud ärraleppitada. Ebr. 2, 17.

2) Selsinnatsel on sepärrast, et ta iggaweste jääb, ilmalõpmatta preestri-
ammet: Sepärrast woib temma ka allati ja täieste õnsaks tehha neid, kes temma läbbi Jummalala jure tullewad, ja el-
lab ikka seks, et ta nende eest pallub. Ebr. 7, 24 25.

10. Miks on temma P rohwetiks seätud?

Et ta meile Jummalala nou meie õn-
nistussest pididi kulusutama.

Ükski ei olle ial Jummalat näinud, se ainus-
sündinud Poeg, kes Josa süles on, se on meile
ärrafelletanud. Joan. 1, 18.

11. Miks ta siis Runningaks on seätud?

1) Et ta kurrati riki pididi ärrawoit-
ma; 2) omma koggodusse ja keikide lo-
made ülle wallitsema.

1) Temma on kõrgesse ülles läinud ja on wan-
gipiddajad wangi wõtnud. Ewes 4, 8.

Jummal on keik temma jalge alla pannud, ja on tedda pannud koggodussele Peaks keik ülle asjade n. t. s. Ewes. 1, 22.

2) Temma peab kui Kunningas wallitsema, Funni temma keik waenlased ennese jalge alla saab pannud. 1 Kor. 15, 25. Paul 8, 7-9.

12. Mis on meie Snnisteggia omma ollemisse polest?

Temma on Jummal ja tōssine Jummal ja tōssine innimenne.

Kristus tulleb wannemist lihha polest, kes on ülle keikide Jummal, kidetud iggaweste. Rom. 9, 5.

13. Kuida on temma tōssine Jummal?

Et temma Jummalast ommast Isa last on sündinud iggaweste.

Temma wäljaminnemissed on wannast iggawesset aiast olnud. Mik. 5, 1.

Sa olled mo Poeg, minna ollen sind tanna sünnitanud. Paul 2, 7.

14. Kuida on temma tōssine innimenne?

Et temma sel aial, mis Jummal ollt seadnud, neitsist Mariast on ilmale todud.

Ja se Ingel ütles: Wata, sa pead kätma peäle sama ja Poia ilmale toma = Jesus. Luk. 1, 31.

15. Mikspärrast piddi Jesus Kristus tōssine Jummal ja tōssine innimenne ollema?

Et temma meie Isand piddi ollema / kes meid ärrakaddunud ja hukamoistetud innimesi woiks peästa ja lunnastada.

Innimesse Poeg on tulnud otsima, ja õnsaks teggema, mis on ärrakaddunud. Luf. 19, 10.

16. Kelle läest pidbi temma meid peästma ja lunnastama?

Keitist pattust / surmast ja kurrasti wäest.

Jesuse sees on meil lunnastamine temma werre läbbi, se on pattude andeks-andminne. Kol. 1, 14.

Jesus on surma ärrakautanud, ja ello, ja hukkaminnematta põlwe walge ette tonud armo-õppetusse läbbi. 2 Tim. 1, 10.

Seks on Jummalala Poeg awalikkuks sanud, et temma kurrati teud pidbi ärrarikkuma. 1 Joan. 3, 8. Ebr. 2, 14. 15.

17. Misga on temma meid lunnastanud?

Ei mitte kulla eht hõbbedaga / waid omma pühha kalli werrega / ja omma ilmasüta kannatamise ja surmaga.

Teid ei olle mitte kadduwatte asiadega, ei hõbbedaga egga kullaga lunnastud teie tühjast ellamisest, mis teie ollete wannemist õppinud : waid Kristusse kui ühhe ilmariggata ja puhta talle kalli werrega. 1 Peetr. 1, 18 19.

18. Ons JESUS Kristus fils kannatanud?

Jah on kannatanud hinge ja ihho poolest.

Ta hakkas kurwaks sama, ja hirmust ahastust tundma. Siis ütles ta neile : minno hing on wägga kurb surmani. Matt. 26, 37. 38. Jes. 53, 4. 5.

19. Kelle wallitsusse al on temma kannatanud?

**Pontsusse Pilatusse wallitsusse al/
kes sel aial Juda rahwa ülle oli seatud.**

20. Dns temma ta suraud?

Jah on surnud.

Kristus on surnud meie pattude eest kirjade järrele. 1 Kor. 15, 3.

21. Mis surma surri temma?

Tedda lödi risti.

**Ea allandas isse ennast, ja sai kannawotlik-
kuse surmani, peälegi risti surmani. Wil. 2, 8.**

22. Mis ta risti surma piddi surrema?

**Et temma meid piddi lunnastama
kässo needmisest ja Jummalala wihhast.**

**Kristus on meid ärralunnastanud kässo need-
misest, kui ta sai needmisests meie eest, sest kirjot-
tud on: ärranatud on iggäüks, kes pu külges
poob. Kal. 3, 13.**

**Jesus peästab meid ärra sest tullewast wih-
hast. 1 Tess. 1, 10. peat. 5, 9.**

23. Kas jäi temma risti?

**Ei jänud mitte, waid tedda maeti
mahha.**

Kristus on maetud kirjade järrele. 1 Kor. 15, 4.

24. Dns temma hawa sisse jänud?

**Ei olle mitte, waid temma on ül-
lestoussnud surnust kolmandawal pä-
wal.**

**Nenda on kirjotud, ja nenda piddi Kristus
kannatama ja ülestoussma surnust kolmandamal
päwal. Luk 24, 46.**

25. Dns

25. On temma ka pörgo läinud?

Jah on pörgo läinud, kui patto, surma ja kurrati ärrawoitja.

Minnu ka on pörgo ja surma wotmed. Jlm. I, 18.

Surm on ärraneeltud woimusse sisse. Surm kus on sinno astel? pörgo = haud kus on sinno woimus. I Kor. 15, 54. 55. 57.

26. Kuhho läks temma pärrast üllestouzmist?

Temma läks taewa/ seäl istub temma Jummal omma keigewägge was ma Issa parramal kael.

Jesand, kui ta nendega sai rāfinud, woeti üles taewa, ja istub Jummal parramal polek. Mark. 16, 19.

27. Mis on Jummal parram lässi?

Se on Jummal üpris wägga suur au, wäggi ja melewald, taewas ja Ma peäl.

Jesus ütles: minnule on antud keik melewald taewas ja Ma peäl. Matt. 28, 18.

Jesus on istnud sure au parrama kaele üllewel kõrges Ebr. 1, 3.

28. Mis se on, et Jesus istub omma Issa parramal kael?

Se on, et meie Issand Jesus sesamma jummalikko au ja wäega wallitseb, kui taewane Issa, ja keik keikis täidab.

Jummal on Aристust pannud istma omma parrama kaele taewaste asjade sisse, Ja temma on keik temma jalge alla pannud, ja on teda pannud kõggodussele Deaks keik ülle asjade,

Se

Se on temma ihho, mis täidetakse sellest, kes keik keikis täidab. Ewes. 1, 20. 22. 23.

29. Ons siis Kristus loggonist meie juresst ärralainud?

Ei olle mitte, sest temma on meie jures ma: ilma otsani; agga wiimisel päwal peawad meie filmad tedda jälle nägema.

Wata, minna ollen iggapäwa teie jures ma: ilma otsani. Matt. 28, 20. Ap. Teg. 1, 11.

30. Mikspärrast tulleb temma wiimisel päwal jälle nähtawal kombel?

Temma tulleb kohhut moistma ellawatte ja surnutte peäle.

Jummal on meid käsknud rahwale kuulutada, ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seatud ellawatte ja surnutte kohtomoistia. Ap. Teg. 10, 42.

31. Mis saggused on need ellawad ja surnud?

Need ellawad on, kes siis Ma peäl ellawad, kui Jesus tulleb. Need surnud on, kes enne on ärrasurnud, ja siis peawad üllestouma.

Wata, ma ütlen teile ühhe sallaja asja: ei meie pääl keik lähhä maggama, agaa meid keik peab mudetama. 1 Kor. 15, 51. 1 Tess. 4, 15 = 17.

32. Mill aial tulleb se wiimne päaw?

Sedda ei tea meie, ei Inglidke taewas, waid Jummal ükski.

Sest päwast ja tunnist ei tea ükski, ei inglidke taewas, kui agga minno Jesa ükski. Matt. 24, 36.

33. Kuida moistab JESUS Kristus lohht?

Sedda möda, kui iggaüks sin ilmas on ellanud.

Meie peame keik arowalikkuks sama Kristus se kochto, järre ees, et iggaüks peab sedda möda sama, kui temma ihhus on teinud, olgo hea ehk kurri 2 Kor. 5, 10.

34. Mikspärrast on siis JESUS meid lunnastanud?

Et meie temma ommad piddime ollema/ ja temma ritis temma al ellama ja tedda tenima.

JESUS Kristus on isseennast meie eest annud, et ta meid piddi ärralunnastama keigest üllekohust, ja puhhastama ennesele issi-rahwaks, mis ussin on hea rõle. Tit 2, 14.

35. Kuida peame meie tedda tenima?

Iggawesse õigusse/ waggadusse ja õnnistusse sees/ nenda kui temma on illestousnud surruust/ ellab ja wallitseb iggaweste.

Meed, kes ellawad, ei pea ennam ennestele etlama, waid sellele, kes nende eest on ärrasurnud ja üllesärratud. 2 Kor. 5, 15. Luk. 1, 74. 75.

36. Kas sinna ussub sedda keik tõssi ollewad?

Jah se on tõeste tõssi.

Ustaw on se fanna ja keigewastowotmisse wäärt. 1 Tim. 1, 15.

37. Agga kas meie woime ommast wäest JESUST nenda tenida?

Ei woi mitte, kui agga pühha Waimo wäe ja abbi läbbi.

Sedda

Sedda ei tulle mitte teie käest; Jummal and
on se. Ewef. 2, 8.

38. Kus! Öppime meie sedda?

Teise peatükki kolmandast öppetus-
fest: Pühhitsemisfest.

Kolmas Öppetus: Pühhitsemisfest.

1. Mis se on: pühhitsema?

Se on: pühhaks, puhtaks ja wag-
gaks teggema.

2. Kes teeb inimessed pühhaks?

Kolmainus Jummal; süski õvve-
takse pühhas kirjas, pühhitsemist isstär-
vanist pühha Waimo tõ ollewad.

Jummal on algmisest teid ärrawallitsenud
õnnistusests, Waimo pühhitsemisse ja tõe uss
läbbi. 2 Tess. 2, 13.

3. Mis läbbi pühhitseb pühha Waim inimest?

Jummal sanna ja Sakramentide
läbbi.

Kristus on armastanud koggodust, ja on isse-
ennast selle eest ärraannud, et ta sedda plddi püh-
hitsema, ja on sedda puhtaks pesnud wee pesse-
misse läbbi sanna sees. Ewef. 5, 25. 26.

4. Kes on pühha Waim?

Pühha Waim on se kolmas selle aino
Jum-

Jummalal ollemise sees, üks ainus tõsine Jummal Jõsa ja Poiaga, kes Jõsast ja Poiaast väljalähhab ja tulleb.

Kui se rõõdstia saab tulnud, kedda minna teile tahhan läkkitada Jõsast, se tõe Waim, kes Jõsast väljalähhab, sesamma peab minnuft tunnistama. Joan. 15, 26. Ap. Teg. 5, 3. 4.

5. Mikspärrast nimmetakse tedda pühhaks?

Sepärrast, et ta isseenneses pühha on, ja neid, kes Jummalal sanna wõdward kuulda, pühhaks ja waggaks teeb.

Teie ollete ärrapestud, teie ollete pühhitsetud, teie ollete õigeks tehtud Jõsanda Jesusse nimme sees, ja meie Jummalal Waimo läbbi. 1 Kor. 6, 11.

6. Els innimenne ei woi mitte ommaft wäest Jesusse sisse usluda, egga waggaks sada?

Ei woi mitte, sest ükski innimenne ei woi ommaft melest ja wäest Jesusse Kristusse omma Jõsanda sisse usluda / egga temma jure sada.

Ükski ei woi Jesusst Jõsanda's nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. 1 Kor. 12, 3.

7. Kuida sawad siis innimesed Jesusse jure?

Kui pühha Waim neid Kwangeliummi eht armo-õppetuse läbbi 1) Kutsub / 2) Omma annettega walgustab / ja 3) õige usjo sees pühhitseb ja hoiab.

1) Jummal on ustaw, kelle läbbi teid on kut-
situd

surud temma Poia meie Jhsanda Jesusse Kristusse osasamisseks. 1 Kor. 1, 9.

Seks on Jummal teid kutsnud meie Ewangeliummi läbbi, et teie meie Jhsanda Jesusse Kristusse au piddite kätte sama. 2 Tess. 2, 14.

2) Urka ülles, kes sa maggad, ja touse ülles surnust, siis wõttab Kristus sind walgustada. Ewes. 5, 14. Peat. 1, 17-20.

Jummal on nende süddamed usso läbbi puhtaks teinud. Ap. Teg. 15, 9. Ewes. 4, 30.

8. Mis on Ewangelium ehk armo-oppetus?

Ewangelium on need rõõmsad sannummed, et Jummal omma Poia keikile innimestele on annud lunnastajaks ja õnnisteggiaks.

Minna ei häbbene mitte Kristusse armo-oppetussest; sest se on Jummalala wäggi õnnistusseks iggaühhele, kes ussub. Rom. 1, 16.

9. Kuida nimmetakse neid hoopis, kedda pühha Waim Ewangeliummi läbbi kutsub, koggub, walgustab. j. t. s.

Neid nimmetakse pühha's ristikoogodusseks / ehk pühha's.

Teie ollete pühhad seltsi-rahwas, ja Jummalala koddakondsed, Apostlide ja Prohwetide raia peäle üllesehitud, kus Jesus Kristus isse nurgakirwi on. Ewes. 2, 19. 20.

10. Mis on se pühha risti-kogodus?

Keik pühhad risti-innimesed sin Ma peäl / mis pühha Waim Ewangeliummi läbbi kutsub / koggub / wal-

gus-

gustab / pühhitseb ja Jesusse Kristusse jures õige ja aino usjo sees hoiab.

Kedda Jummal on enneseäd nud, neid on temma ka kutsnud, kedda ta on kutsnud, neid on temma ka õigeks teinud, ja kedda ta on õigeks teinud, neid on ta ka auustanud. Rom 8, 30.

11. Kas ja tunnusse pühha risti, koggodust ollewad?

Seäl kus 1) Jummal sanna selgeste ja puhtaste õppetakse, ja kus 2) pühhad sakramentid Kristusse seadusse järrele prugitakse.

1) Jesus ütles: Kui teie minno sanna sisse jätte, siis ollete teie tõeste minno Jügrid Joan. 8, 31.

2) Nemmad jäid allati Apostlide õppetuse ja õsfasamisse, ja lehma murdmisse, ja palwette sisse. Ap. Teg. 2, 42.

12. Mis on pühhade õsa - saminne?

Se on, kui waggad innimesed pühha Waimo läbbi, reine teisega Jummalast, ja reine teise kahjust ja kassust õsa wotwad.

Kui üks like kannatab, siis kannatawad ka teik liikmed, ja kui üht liket auustakse, siis on teik liikmed ka rõõmsad. Algga teie ollete Kristusse ihho ja liikmed, iggaüks omma õsa polest. 1 Kor. 12, 26. 27. Ewes. 4, 3-7. 1 Joan. 1, 3.

13. Kas sa ussud pattude andeks - andmist?

Jah minna ussun, et pattud andeks antakse.

Jesussest tunnistawad teik Prohwetid, et

Temma nimme läbbi keif, kes Temma sisse ussuwad, peawad pattude andeks- andmist sama. Ap. Tegg. 10, 43.

14. Kes annab pattud andeks?

Kolm: ainus Jummal.

Jesand Jummal peab heldust mitme tuhhandele, ja annab andeks üllekohhut, ja ülleastmist ja patto. 2 Mos. 34, 7.

15. Mis saggused pattud annab Jummal andeks?

Keifsaggused, agga mitte sedda patto pühha Waimo wasto.

Minna ütlen teile: igga wat ja teotamine antakse innimestele andeks; agga teotamine pühha Waimo wasto ei anta innimestele mitte andeks = ei selsinnatjel egga tullesal aial. Matt. 12, 31. 32.

16. Kellele antakse pattud andeks?

Meile, kes ommad pattud diete tundwad, süddamest kahhetsewad, ja kindla ussoga Jesusse käest armo ja abbi otsewad. Matt. 11, 28.

Jesuse Kristuse Jummalala Noia werri teeb meid puhtaks keigest pattust. 1 Joan. 1, 7. Ap. Tegg. 26, 18.

17. Kellele ei anta mitte pattud andeks?

Meile, kes omma rummalusse ja pattuse ello sisse jäwad ellama.

Jesus ütleb: kui teie ei ussu, et Minna ollen, siis surete teie omma pattude sees. Joan. 8, 24.

18. Kas need, kellele pattud on andeks antud, patto kiusatussest ka koggone lahti on?

Ei olle mitte, waid pat kiusab neid ikka.

Kui meie ei ütle ennesel patto ollewad, siis pettame meie isseennast, ja tödde ei olle mitte meie sees. 1 Joan. 1, 8.

19. Millal sawad nemmad keigest pattust lahti?

Kui nemmad surewad.

Kül Isand mind ka peastab keigest kurjast teust, ja aitab omma taewase rigisse. 2 Tim. 4, 18.

20. Kas siis keik inimessed peawad surema?

Jah peawad.

Surm on patto päle, agga iggawenne ello on Jummal armo- and Kristuse Jesuse meie Isanda sees. Rom. 6, 23.

21. Kas siis inimessed jäwad surma sisse?

Ei jä mitte, waid nemmad peawad keik ülestouma.

Mul on se lotus Jummal peale, mis ka need-
finaatsed isse ootwad, et õigede ja üllekohtuste
surnutte ülestouminne peab tulles. Ap. Teg. 24, 15.

22. Mil aial tousewad nemmad üles?

Wiimisel päwal.

23. Mis peab ülestouma?

Ei mitte hing, sest hing ei sure; waid lihha ehk meie ihho, mis mullaks on läinud, peab ülestouma.

Se põrm saab jälle mullase, nenda kui ta ol-
nud, ja se waim lähhab jälle Jummal jure, kes
tedda on annud. Kogg. 12, 7.

24. Kas siis sesamma ihho ja lihha, mis meil nüüd on, peab ülestousuma?

Sesamma ihho ja lihha peab ülestousuma, agga mitte ennam lihhalikko, waid waimolikko kumbedega.

Menda on surnutte ülestoussminne: Eadduwas põlmes külwatakse ihho, hukkaminnematta põlweks ärratakse sedda üles. Üks lihhalik ihho külwatakse, üks waimolik ihho ärratakse üles. 1 Kor. 15, 42. 44.

25. Kes ärratab surnud üles?

Kolm-ainus Jummal, keigeennamiste meie Island Jesus Kristus.

Se kes Islandat Jesust on ülesärratanud, wottab meid ka Jesuse läbbi ülesärrata. 2 Kor. 4, 14. Rom. 8, 11.

26. Misjuggused innimesed ärratab Temma üles?

Keik innimesed, wühhad ja kurjad?

Sund tulleb, millal keik, kes haudade sees on, peawad Jummalä Poia heäle kuulma, ja wälja tullema, kes on head teinud, ello ülestoussmisfeks; agga kes on pahha teinud, hukkamoissimisfeks ülestoussmisfeks. Joan. 5, 28. 29. Ean. 12, 2.

27. Mis tulleb siis, kui surnud on ülestoussnud?

Se suur kohhus ja ma-ilma ots.

Jummal on ühhe päwa seädnud, millal ta ma-ilma peäle tahhab koghut moista õigusfes, ühhe Mehhe läbbi, kedda ta seks on seädnud. Ap. Teg. 17, 31.

28. Kes moistab siis koghut?

Kolm-ainus Jummal; isstárranis meie Island Jesus Kristus. Jum-

Jummal on meid käskinud rahwale kuulutada, ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast sedatud ellawatte ja surnutte kohtomoistia. Ap. Teg. 10, 42.

29. Kelle peäle moistab temma kohhut?

1) Kurrati ja keifide kurja inglide peäle, ja 2) keige innimeste peäle.

1) Ja se kurrat, kes neid ärraeksitas, heideti tulle ja weewli järwe, * * ja neid peab waewatama dõd ja pãwad iggaweste iggawesseks aiaks. Jlm 20, 10.

2) Meie peame keif awmalikkuks sama Kris-tusse kohto-jãrre ees, et iggãuks peab sedda mõda sama, kui temma ihhus on teinud, olgo hea ehk kurri. 2 Kor. 5, 10.

30. Mis tulleb siis kui kohhus on moistetud?

Sellesinnatse ma ilma ots.

Taewad peawad raksumisfega mõda minnema, ja ilmalikkud asjad ärrapõllema ja lõpma, ja Ma ja need teud, mis seäl sees on, peawad ärrapõllema ja ärrasullama. 2 Peetr 3, 10. 12.

31. Kuhho siis sawad pühhad?

Iggawesse ellusse.

Iggawest ello kül neile, kes head tehhes kannatusfega au, ja kitust ja hukkaminnematta õnne otstawad. Rom. 2, 7.

32. Kuhho sawad kurjad?

Iggawesse hukatusse siisse.

Kes peawad nuhtlust kannatama, iggawest hukkatust, ärrahoidetud Jõsanda pallest, ja temma wõe auust. 2. Tess. 1, 9.

33. Kas sinna ussüd sedda keiz tõssi ollemad?

Jah se on tõeste tõssi.

Se taemas ja se Ma lähhäwad hukka, agga minno sannad ei lähhä mitte hukka. Matt. 24, 35.

34. Mis peab sepärrast meie keizsurem murre ollema?

1) Et meie omma Jesusse armo: õppetust heal meel kuleme ja wastowõtame. 2) Keigeennamiste, et meie ka hästi tähhele panneme, mis Jesus meid maenitseb.

1) Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes minno sanna kuleb, ja ussüd sedda, kes mind on läkkitanud, sel on igga wenne ello, ja ei tulle mitte kohto alla, waid on surmast ello sisse läinud. Joh 5, 24.

2) Katske, walwage, ja palluge Jummalat, sest teie ei tea mitte, millal se aeg on. Mark. 13, 33.

35. Kust õppime meie sedda õppetust: paltwest?

Meie Katekismusse ramato kolmandamast peatükist.

Kolmas Peatük.

Jõsa meie Paltwest.

1. Mis läbbi same meie Jummalat kääst õiget usko, ja keizsuggused muud anded?

Süddamelikko palwe läbbi.

Tõest, tõest minna ütlen teile: Mis teie ial Jõsalt pallute minno nimmel, sedda annab temma teile. Joan. 16, 23.

2. Dns Jummal ka l astnud palluda ?

Jah on l astnud.

Palluge, siis peab teile antama, otsige, siis peate teie leidma ; Kopputage, siis peab talle lahti tehtama. Matt. 7, 7.

3. Kelle k ohhus on palwet teha ?

Keifide innimeste k ohhus, agga keif ei kolba palwele.

Teie pallute, ja ei sa mitte, sepärrast et teie pahhaste pallute. Jaf. 4, 3.

4. Kes ei kolba palwele ?

Se ei kolba palwele, kes meel omma rummalusse ja patto sisse j aab ellama.

Teie suur  llek ohhus teeb lahutust teie ja teie Jummalaga wahhele, ja teie pattud petwad Jummalaga palles teie eest ärra, et ta ei wotta kuulda. Jes. 59, 2.

5. Kes pallub Jummalaga mele p arrast ?

Se pallub Jummalaga mele p arrast, kes omma patto hädda tunneb, ommast rummalussest ja pattust p drab, ja Jesusse Kristusse käest abbi otsib.

J sand  tleb : Ma watan willetsa, ja selle peale, kelle waim on rusuks pekstud, ja minno sanna p arrast w arrisib. Jes. 66, 2. Laul 10, 17.

6. Kuida peab temma palluma ?

1) Waimus ja tões, ja 2) kindla ussoga.

1) T esised kummardajad peawad J sa kummardama Waimus ja tões, sest J sa otsib ka

nifuggused, kes tedda nenda kumardawad.
Joan. 4, 23. Paul. 145, 18. 19.

2) Agga ta pallugo uskus, ja ärgo olgo mitte kahhe wahhel; sest kes kahhe wahhel on, se on merre laenede sarnane, mis tulest aetakse, ja kähäpiddi heidetakse. Sest sesamma innimenne ärgo möttelgo mitte, et ta middagi Jäsanda läest saab. Jak. 1, 6. 7. Mark. 11, 24.

7. Mis peame meie palluma?

Keik, mis meie ja meie liggimesse ih-
ho ja hinge heaks tarwis lähhäb.

Keik, mis teie ial palwes pallute, kui teie ussu-
te, peate teie sama. Matt. 21, 22.

8. Kelle nimmel peame meie palluma?

Jesuse nimmel.

Jesus ütleb: Mis teie ial pallute minno nim-
mel, sedda tahhan minna tehha, et Jäsa saaks au-
ustud Poia sees. Joan. 14. 13. peat. 16, 23.

9. Kelle eest peame meie palluma?

Jäse ennaste, keige innimeste, ka meie
waenlaste eest; keige-ennamiste wag-
gade Jummalala laste eest.

Sepärrast maenitfen minna keigeestite, et peab
tehtama pallumisfi, palwestid, pallumisfi teiste
eest, ja tännamisfi keikide innimeste eest. 1 Tim.
2, 1. 2. Bilip. 1, 4.

10. Mil aial peame meie palluma?

Iggal aial.

Palluge iggal aial keige palwe ja pallumisega
Waimus. Ewes. 6, 18.

11. Kus paikas peame meie palwet teggema?

Peikis paikus.

Mehhed peawad keiges paikas luggema - ja ülestõstima pühhad käed. = = Eelsammal kombel ka naesed. 1 Tim 2, 8.

12. Mis on se keigeparras palwe?

Se Jesa meie palwe, mis meie Jēsand Jesus Kristus isse meid on öppetanud.

Öppetus Jesa meie Palwest.

Ütle üles Jesa meie palwe esimesesed sannad.

Meie Jesa/kes sa olled taewas.

1. Mis se on?

Jummal tahhab meid se Jesa nimme läbbi armolikkult kutsuda / j. t. s.

2. Kes on se Jesa, tedda meie peame palluma?

Kolm: ainus Jummal.

Sinna pead Jēsandat omma Jummalat kummardama, ja tedda ütspäinis tenima. Matt. 4, 10.

3. Miisparra . . . nimmetame meie tedda Jēsak, ja ei mitte sureks kunningaks?

Sevärrast et se armolinne Jummal meid se Jesa nimme läbbi tahhab armolikkult kutsuda: et meie 1) peame üstma / et temma meie õige Jesa / ja meie temma õiged lapsed olleme. 2) Et meie julgeste ja kindla lotussega

tedda peame palluma/ nenda kui armsad lapsed omma armsa Issa palluwad.

1) Ma tahhan teile Issaks olla, ja teie peate mulle poegeks ja tütriks ollema, ütleb keigewäg-gewam Issand. 2 Kor. 6, 18.

2) Väkki julgussega armo au-järke jure, et meie hallastust same, ja armo leiame. Ebr. 4, 16.

4. Mis peame meie weel siin tähjele pannema?

Meie peame ka hästi ommad südda med läbbi katsuma, kas meie ka tdeste Jummalala lapsed olleme, kes selle helde taewase Issa sanna wotwad kuulda.

Mi mitto kui Jummalala Waimo läbbi juhhatakse, need sinnatsed on Jummalala lapsed. Rom. 8, 14. Gal. 4, 6.

Esfimenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

1. Mis on Jummalala nimmi?

Jummalal isse, temma pühhad wistid, temma pühha sanna, pühhad sakramentid ja keik, kust tedda tunnukse.

2. Els Jummalala nimmi olle pühha ilma meie palweta?

Jummalala nimmi on küäl isse = enne = ses pühha / agga meie pallume = = = pühhitsetud.

Pühha ja kartusse wäärt on Jummalala nimmi. Paul III, 9.

3. Kuida pühhitsetakse Jummalal nimmi?

1) Kui Jummalal sanna selgeste ja puhtaste õppetakse. 2) Kui meie ka pühhaste kui Jummalal lapsed temma sanna möda ellame.

1) Pühhitse neid omma tõe sees; sinno sanna on tõdde Joan. 17, 17. Ap. Teg. 20, 27.

2) Menda kui se, kes teid on kutsnud, pühha on, sage ka teie pühhaks keige omma ello sees. 1 Peetr. 1, 15. 3 Mos. 22, 31. 32.

4. Kas meie ommaist wäest woime sedda tehha?

Ei woi mitte; Sepärrast on meie kohhus süddamest palluda: Sedda aita meid / armas taewane Jsa.

Jummal on, kes teie sees teeb, et teie tahhate ja woite tehha temma hea mele pärrast. Wil. 2, 13. 2 Tess. 1, 11. 12.

5. Kes ei pühhitse mitte Jummalal nimme?

Se, 1) kes teistwisi õppetab / kui Jummalal sanna õppetab. 2) Kes teistwisi ellab / kui Jummalal sanna õppetab.

1) Kui kegi teist õppetust õppetab, ja ei hoi mitte mele Jsanda Jesusse Kristusse terwe sannade pole, egga se õppetusse pole, mis sadab heaga Jummalat kartma, se on uhke, ja ei tea uh-tegi. 1 Tim. 6, 3. 4.

2) Jummalal nimmi laidetakse teie pärrast pagaganatte seas. Rom. 2, 24.

6. Kas meie woime isse-cunast walle õppetusse ja kurja ello eest hoida?

Ei woi mitte: sepärrast peame süddamest

mest palluma: se eest hoia meid armas
taewane Isfa.

Josand on ustam, kes teid tahhab kinnitada,
ja kurja eest hoida. 2 Tess. 3, 3. Jud. 24. 25. f.

Teine Palwe.

Sinno riik tulgo.

1. Mitmesuggune on Jummal riik?

Kolmesuggune: 1) Wäe-riik. 2) Ar-
mo-riik, ja 3) Au-riik.

2. Mis on Jummal wäe-riik?

Keik taewas ja ma-ilm, kus Jum-
mal keik ülle loma wallitseb.

Jummal on omma au-järke taewas kinnita-
nud, ja temma kunningriik wallitseb ülle keik.
Laul 103, 19.

3. Mis on se armo-riik?

Pühha risti-kogodus ja iggaühhe
Jummal lapse südda, kus ta omma ar-
mo ja fanna läbbi wallitseb.

Jesus peab kul kunningas wallitsema Jakobi
suggu ülle iggaweste, ja temma kunningrigil ei
pea otsa ollema. Luf. 1, 33. Joan. 14, 23.

4. Mis on se au-riik?

Se on iggawenne ello. 2 Peetr. 1, 11.

5. Mis sagguse rigi pärrast pallume meie sin?

Ei mitte wäe-rigi pärrast, mis sees
meie jo ellame, waid meie pallume armo-
ja au-rigi pärrast.

Noud.

Noudke essite Jummalat riki ja temma digust, siis sedda keik peab teile peälegi antama. Matt. 6, 33.

6. Ets Jummalat riik tulle siis ilma meie palweta?

Jummalat riik tulleb kül ilma meie palweta isse-ennesest = = meie jure tulleb.

Jesus ütles: Aeg on kätte joudnud, ja Jummalat riik on liggi tulnud: parrandage meest, ja uskuge armo-õppetust. Mark. 1, 15.

7. Kuida tulleb Jummalat armo-riik meie süddamesse?

1) Kuit se taewane Issa omma pühha Waimo meile annab. 2) Kuit meie temma pühha sanna = = ja seal iggaweste.

1) Minna pallun, et meie Issanda Jesusse Kristusse Jummal, se au Issa, teile wöttaks anda tarkusse ja ilmutamisse Waimo, temma tundmisses. Ewef. 1, 17.

2) Wenda kui se, kes teid on kutsnud, pühha on, sage ka teie pühhas keige omma ello sees. 1 Peetr. 1, 15.

8. Kes saab au-riiki?

Se saab au-riiki, kes pühha Waimo armo läbbi Jummalat sanna ussub, ja Jummalat mele parrast ellab omma ello otsani.

Et meie ühhe kunningriiki same, mis iikka jääb, siis piddagem sedda armo, mis läbbi meie Jummalat peame temma mele parrast tenima häbbiliko wiisi ja kartussega. Ebr. 12, 28.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taes
was / nenda ka Ma peäl.

1. Mis pallume meie siin?

Et Jummal tahtminne peaks sün-
dima.

2. Eks Jummal tahtminne siis ei sünni ilma meie
palweta?

Jummal hea ja armolinne taht-
minne sünnib kül = meie jures sünniks.

Keif, mis Jesand tahhab, teeb temma taes
was ja Ma peäl, merde ja keikide süggawuste
sees. Eaul 135, 6.

Ja peab sündima, ennego nemmad hüüdwad,
siis tahhan ma wastada: kui nemmad alles räki-
wad, siis tahhan minna. Kuulda. Jes. 65, 24.

3. Mis tahhab Jummal?

Et meie omma patto hädda peame
tundma, Jesusse omma Onnisteggia siis-
se uskma, pühaste ellama, ja nenda ig-
gaweste õnaks sama.

Jesus ütleb: Se on selle tahtminne, kes mind
on läkitanud, et iggawenne ello peab ollema ig-
gauhhel, kes Poega näab ja temma siisse ussub.
Joan. 6, 40. I Tess. 5, 9.

Se on Jummal tahtminne, teie pühitsemin-
ne. I Tess. 4, 3. Ilm. 2, 10.

4. Ous Jummal tahtminne ilka hea?

Jah on hea, ka siis kui ta nuhtleb, et
kül meie sedda ei moista.

Hea

Hea ja õiglane on Jeesus. Keik Temma teeraad on heldus ja tõdde. Euf. 25, 8. 10 Ebr. 12, 11. 5. Kuida peab Jummal tahtminne Ma peäl sündima?

Nenda ehk selsammal wiisil kui Inglid ja õnsad innimesed taewas sedda tegaewad.

Muutke ennast omma mele uendamisse läbbi, et teie woiksite katsuda, mis Jummal hea, ja melepärraline, ja täis tahtminne on. Rom 12, 2.

Jummal walmistago teid keige hea teggude sees, temma tahtmist tehha, ja saatko teie sees sedda, mis temma mele pärrast on, Jeesuse Kristusse läbbi. Ebr 13, 21.

6. Kes julgeb Jummal tahtmistesse wasto panna?

Need kolm hinge waenlast: 1) Kurrat / 2) ma-ilm / ja 3) meie lihha tahtminne.

7. Mis on ma-ilm?

Ma-ilm on keik kurjad innimesed.

Keik ma-ilm seisab kurjusses. 1 Joan. 5, 19.

8. Mis on lihha?

Lihha tähhendab siin meie kurja pattust süddant, ehk pärris-patto.

Lihha meel on waen Jummal wasto. Rom. 8, 7.

9. Mis nou on siis neil kolmel?

Nemmad ei tahha meid lasta Jummal nimme pühhitseda / egga temma riki meie jure tulla.

Kurrat tulleb ja wottab se sanna nende süddamest ärra, et nemmad ei pea uskma egga õnsaks sama. Euf. 8, 12.

Kui ma ilm teid wihtab, siis teädke, et tema mind enne teid on wihtanud. Joan. 15, 18.

Eihha hinnustab Waimo wasto, ja Waim lihha wasto; agga need sinnatsed on teine teise wasto, et teie sedda mitte ei te, mis teie tahhate. Kal. 5, 17.

10. Kes tahhab meile nendefinnaste hinge waenlaste wasto appi tulla?

Armolinne taewane Josa tahhab isse teie nende kurja nou ja tahtmissse rikkuda ja keelda.

Se rahho Jummal tallab pea sadanat teie jalge alla. Rom. 16, 20.

Kui teie Waimo läbbi ihho teud wottate suretada, siis peate teie ellama. Rom. 8, 13.

Jesus ütleb: Olge julged, minna ollen ma ilma ärrawoitnud. Joan 16, 33.

11. Mis on siis Jummal armoltane ja hea tahtmine?

Et ta meid kinnitab ja hoiab kindlaste omma sanna ja usso sees meie otsani.

Jummal tahhab teid kinnitada otsani, et teie laitmatta woihtsite olla meie Issanda Jesusse Kristusse päwal. 1 Kor. 1, 8.

Neljas Palwe.

Meie iggapäwast leiba anna meile tännapääw.

1. Mis pallume meie siin?

Keik sedda, mis meie waese ihho toidusseks ja walespiddamisseks tarwis lähhäb.

2. Kelle

2. Kellele pallume meie iggapawast leiba?

Meile ennestele, ja teikile, waggadele ni hästi kui kurjadele.

3. Kas Jummal ka kurjadele annab iggapawast leiba?

Jah / Jummal annab iggapawast leiba kül ilma meie palweta teikile kurja inimestele.

Se Issa kes taewas on, lasseb omma päikest kurjade ja heade ülle tousta, ja lasseb wihma saddada õigede ja üllekohtuste peäle. Matt 5,45.

4. Mikspärrast pallume meie süis?

Meie pallume sesinnatse palwe sees / et Jummal meile sedda annaks moista == iggapawase leiwa.

Ehk teie sõte ehk jote, ellik mis teie tete, sedda tehke teik Jummalala auuks. 1 Kor. 10,30.

5. Kas süis waggad ja kurjad omma iggapawast leiba ühhel wiisil wastowotwad?

Ei wotta mitte, waid waggad wotwad omma leiba tännoga wasto, agga kurjad tännamatta süddamega.

Jummal on roga lonud usklikkuile ja neile, kes tdt tundwad, tännoga wastowotta. 1 Tim. 4,3.

Kui need roja - märgid teiega woõraspeul on, taitwad nemmad isse = ennast ilma kartmata. Jud. 12. f.

6. Mil wiisil on Jummal tootanud iggapawast leiba anda?

Tõ ja waewa läbbi.

Omna palle higgi sees pead sa leiba söma, seni ni kui sa jälle mullaks saad. 1 Mos. 3,19.

Kes ei tahha tööd teha, se ei peage mitte sö^a ma. 2 Tess 3, 10.

7. Mikspärrast pallume meie iggapäwast leiba?

Et meie ei pea mitte tullesa aia ette murretsema, waid rahhul ollema sega, mis meile iggapäaw tarwis lähhäb.

Ärge murretsäge mitte hoomse ette, sest kül hoomne päaw omma ette murret peab. Iggal päwal saab kül ommast waewast. Matt. 6, 34.

8 Mis on iggapäwane leib?

Keif mis meie ihho toiduseks ja üllespidamisseks tarwis lähhäb: söminne = ja muud nisuggused asjad. Ap. Tegg. 14, 17.

9. Mikspärrast nimmetakse sedda lei^a leitwaks?

Sepärrast et need asjad keif siin ilmas meile ni tarwis lähhäwad, kui iggapäwane leib.

Wies Palwe.

Anna meile andeks meie wöllad/
kui ka meie andeks anname omma wölglastele.

1. Misjuggused wöllad on need?

Keif pattud, olgo teädawad ehk teäd^a matta.

Kes moistab keif eksitused ärra? neist salla^a ja pattudest moista mind puhtaks. Paul 19, 13.

2. Kes

2. Kes annab pattud andeks?

Taewane Issa.

Jummal on se, kes keik so üllekohhut andeks annab, kes ärraparrandab keik so wiggadusfed. Paul 103, 3. Matt. 6, 14. 1 Joan. 1, 9.

3. Kuida meie temma käest andeks andmisi pallume?

Et temma ei tahhaks wadata meie pattude peäle / egga nende pärrast meie sedda keelda / mis meie pallume.

Panne ommad silmad mo pattude eest warjusle, ja kustuta ärra keik mo üllekohhus. Paul 51, 11.

Issand ütleb: Ma tahhan nende üllekohhut andeks anda, ja ei tahha mitte ennam nende patto peäle möttelda. Jer. 31, 34.

4. Kas meie sedda wäärt olleme?

Meie ep olle mitte sedda wäärt / mis meie pallume = = tenime.

Meie ei heida mitte omma sure õigusse pärrast ommad allandikkud palwed so Valie ette mahha, waid so wägga sure hallastusse pärrast. Tan. 9, 18.

5. Kellele antakse pattud andeks?

Meile, kes omma patto hädda diete tundwad, sedda süddamest tahhetsewad, ja kindla ussoga Jesusse käest armo ja abbi otsiwad.

Kui meie ommad pattud tunnistame, siis on temma ustaw ja õige, et ta meile pattud andeks annab, ja teeb meid puhtaks keigest üllekohust. 1 Joan. 1, 9. Paul 34, 19.

6. Mis tootawad waggad jälle Jummalale?

Et nemmad ka süddamest tahtwad

andeks anda / ja heal meel head teh-
ha neile / kes nende wasto efiwad.

Olge teine teise wasto helded, süddamest hal-
ledad, ja andke teine teisele andeks, nenda kui ka
Jummal Kristusse sees teile on andeks annud.
Ewef. 4, 32. Matt. 6, 14 15.

7. Kuida andwad nüüd waggad omma waenlastele
pattud andeks?

Nenda et nemmad ei tahhagi se peäle
mõttelda, waid tahtwad weel peälegi om-
ma wihhameestele head tehha.

Kui nüüd sinno waenlasel nälg on, siis söda
tedda, kui temmal janno on, siis joda tedda, kui
sa sedda teed, siis koggud sinna tullisid süssi temma
Pea peäle. Rom. 12, 20. Kol. 3, 13. Matt 5, 44.

Kues Palwe.

Urta sada meid mitte kiusatusse
sisse.

1. Mitmesuggune on kiusatus?

Kahhesuggune, teine hea, se on Jum-
malast, teine kurri, se on kurratist.

2. Kas siis Jummal ei kiusa kurjaste?

Jummal ei kiusa keddagi kurjaste.

Urgo üttelgo ükski, kedda kiusatakse: Mind
kiusatakse Jummalast, sest Jummal ei woi sada
kurjaga kiusatud, ja temma isse ei kiusa keddagi
kurjaga. Jak. 1, 13.

3. Kuida kiusab siis Jummal?

Temma kiusab innimeste heaks. 1)
Heateg-

Heateggemistega. 2) Käskudega. 3) Waeste häddaliste innimestega. 4) Patuste kurjade innimestega. 5) Keigesuguse risti ja willetsussega.

1) Se Jesand teie Jummal kiusab teid, et saaks teada, kas teie ollete need, kes armastawad Jesandad omma Jummalat, keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest 5 Mos 13, 4.

Eks sa ei tea, et Jummalala heldus sind meeleparrandamisse pole sadab? Rom. 2, 4.

2) Jummal piddi sind allandama, ja sind kiusama, et saaks teada, mis so süddames, kas sa wotta ksid temma käskud piddada ehk mitte. 5 Mos 8, 2.

3) Sa pead rohkeste omma kät lahti teggema omma wennale, omma häddalissele, ja omma sandile ommal maal. 5 Mos. 15, 11.

4) Ma kiusan pagganatte läbbi Israeli, kas nemmad wotwad Jesanda teed hoida, seal peäl kääies = ehk mitte. Kohom. 2, 22.

5) Urge pange sedda pallawat, mis teile juhtub, mitte wõdraks, mis teile kiusatusseks juhtub, otsego juhtuks teile üks wõdras assi. 1 Peetr 4, 12.

4. Kes kiusab meid siis kurjaste?

Need kolm hinge waenlast, 1) Kurrat / kes kurjad mõtted ja hinnud innimesse süddamesse külwab. 2) Ma ilm / ehk kurjad innimesed, ja 3) Meie lihha ehk kurri südda.

1) Kurrat olli Juda = süddamesse annud, et ta Jesust piddi ärraandma. Joan. 13, 2.

2) Oletsite teie ma-ilmast, siis armastaks ma-ilm omma: agga et teie ma-ilmast ep olle, waid minna ollen teid ma-ilmast ärrawallitsenud, sepärrast wihtab teid ma-ilm. Ons nemmad mind takkakiusanud, siis kiisawad nemmad teidki takka. Joan. 15, 19. 20.

3) Jaggauks kiisatakse, kui ta omma ennese himmust watakse, ja awwatelletakse. Jak. 1, 14.

5. Kes neist kolmest teeb meile keigesuremat kahjo?

Meie ennese lihha ehk kurri südda teeb meile keigesuremat kahjo; sest temmata ei woi kurrat egga ma-ilm meid patto sisse sata. Mark. 7, 21-23.

6. Mis pallume meie nüüd selinnatse palwe sees?

Meie pallume et Jummal meid tahaks hoida ja üllespidada / et 1) kurrat / ma-ilm ja meie lihha meid ei petta / egga meid ei sada ebba-usjo / meele ärraheitmisse ja monne mu jure patto ja häbbi sisse / ja 2) kui meid sega peaks kiisatama / et meie siiski wiimjelt ärrawoidame ja woimust same.

Jummal tahhab kiisatussega ka sedda otsa tehha, et teie sudate kanda. 1 Kor. 10, 13. 2 Tess. 3, 3.

Seitsmes Palwe.

Wäista meid ärra sest kurjast.

1. Mis pallume meie siin?

Et Jummal tahhaks meid ükstord
sest

sest kurjast koggoniste peästa.

2. Mitmesuggune on se kurri ehk rahjo?

Neljasuggune 1) hinge: 2) ihho: 3) warrandusse: ja 4) au:rahjo.

1) Wata, rahho polest olli mul wägga kibbe kää; agga sinna olled mo hinge wägga armatsend ja peästnud hukkarusse august; sest sa olled teik mo pattud omma selja tahha heitnud. Jes. 38, 17.

2) Kes woib meid lahjutada Kristusse armastussest? willetsus, ehk ahhastus, ehk takkakiusamine, ehk nalg, ehk allastus, ehk hädda, ehk mõõk. Rom. 8, 35.

3) Teie ollete omma warra risumist rõmoga sallnud, sepärrast et teie teate, et teil isse. ennestes parrem warra on taewas, ja mis ikka jääb. Ebr. 10, 34.

4) Õnsad ollete teie, kui innimesed teid minno pärrast laimawad, ja takkakiusawad, ja rõkiwad teik suggu kurja teie wasto, kui nemmad wallestawad. Matt. 5, 11.

3. Kuida peästab Jummal waggad?

1) Kui temma nende risti wähhendab, ja omma Waimoga neid rõmusstab. 2) Kui ta õnsa otsa neile annab / ja armoga == taewa wottab.

1) Otsego meil Kristusse kannatamissi paljo on, nenda trööstitakse meid ka rohkeste Kristusse läbbi. 2 Kor 1, 5. 22.

2) Üttelge õigele, et temmale hea põlw tulleb, sest nemmad peawad omma teggude kasso kätte sama. Jes. 3, 10.

Wiimsed Palwe Sannad.

1. Mis sagguseb on Issa meie palwe wiimsed sannad?

Seit sinno parralt on se riik, ja se wäggi ja se au iggaweste/ Amen.

2. Mis õppetawad need sannad?

Need sannad kinnitawad waggade usko, et nemmad peawad kindlaste usma, et Jummal nende palwet tahhab kuulda.

Issand on liggi keikile, kes tedda appi hüüdwad; keikile, kes tedda tõe sees appi hüüdwad. Temma teeb nende mele parrast, kes tedda kartwad, ja nende küssendamist kuleb temma, ja peästab neid ärra. Paul 145, 18. 19 Jes 65 24.

3. Kas Jummal tahhab siis nende palwed kuulda?

Jah tahhab, sest temma parralt on se riik, ja meie olleme temma rigi lapsed.

Issand on meie Kuningas, temma sadab meie abbi. Jes 33, 22.

4. Kas Jummal woib palwed kuulda?

Jah woib, sest temma parralt on se wäggi.

Jummal woib ennam kui rohkeste tehha, keik üle se, mis meie pallume ehk moistame. Ewes. 3, 20.

5. Kas ta wottab palwed kuulda?

Jah wottab, sest temma parralt on se au, ja keik sünnib temma pühha nimme auuks.

Temma peästis neid ärra omma nimme parrast,

rast, et ta omma wägge piddi teäda andma.
Paul 106, 8.

6. Mis on Amen ?

Se on, et minna pean kindlaste
ustma / et se taewane Issa meie pal-
wed heldeste on wastowõtnud = =
sündima.

7. Kust woime meie nüüd sedda kindlaste uskuda, et
Jummal meie palwed kuleb ?

Sest et Jummal isse 1) meid on
käskinud nenda palluda / ja on 2) too-
tanud et temma meid tahhab kuulda.

8. Kas sinna ka ussud sedda kindlaste ?

Amen / Amen / se on / jah / jah / se
peab tõeste nenda sündima.

Mi mitto Jummalala tootust on, need on Kris-
tusse sees Jah, ja temma sees Amen. 2 Kor. 1, 20.

9. Kust tulleb nisuggune ust ?

Jummalala sannast ja pühhaist Sakra-
mentidest.

Õppetus Sakramentidest.

1. Mis on Sakrament ?

Sakrament on üks Jummalala seädus,
mis sees Temma ühhe nähtawa asja läb-
bi, omma näggematta armo pakub ja
annab, ja sega omma tootust ja meie
uskõ kinnitab.

2. Mitto Sakramenti on ne seäduſe aial ?

Kaks, 1) Kristmisse: Sakrament, ja
2) Altari: ehk pühha õhto: sõmaia Sa-
krament.

3. Mitto asja tulleswad iggaühhe Sakramenti jures
tähhele panna?

Kolm. 1) Jummalala käst ja tootus.
2) üks nähtaw asst, ja 3) üks nägge-
matta asst.

Neljas Peatük.

Pühhaſt Kristmisseſt.

1. Mis on Kristminne ?

Kristminne ep olle mitte paljas wes-
ſi = = ühtepandud.

2. Misſuggune on se Jummalala käſso: sanna Kristmisseſt ?

Kui meie Jõsand Jesus Kristus üt-
leb: Matteuſſe ramato wiimſes peatük-
ſis, (28, 19.) Minge ja õppetage
keit rahwaſt = = nimmel.

3. Misſuggune on se tootusſe: sanna ?

Kui meie Jõsand Jesus Kristus üt-
leb: Markuſſe ramato wiimſes peatük-
ſis, (16, 16.) Kes usub ja keddä ris-
titatſe / se peab õnsatſ sama = = huk-
ka moistetama.

4. Mis

4. Mis on nähtaw assi ristimisjes?

Wesfi.

5. Mis on näggematta assi?

Jummal Jesa, Poeg ja pühha Waim
omma armo annettega.

6. Mikspärrast hütakse sedda sakramenti, Ristmisfeks?

Sepärrast et meie se läbbi Kristusse
risti: surma osalisfeks ja sedda wist ris-
ti: innimesfeks same.

7. Mis annab ehk sadab ristminne?

Ristminne sadab 1) Pattude ande-
feks-andmist = kurratist/ ja annab
2) Iggawesse õnnistusse = kula-
tawad.

1) Parrandage meelt, ja iggaüks teie seast
laske ennast ristitada Jesusse Kristusse nim-
me peäle; pattude andefeks-andmisfeks. Ap. Tegg.
2, 38.

2) Se ristminne teeb meid nüüd ka õnsaks, (el
mitte rojusse ärrasaatminne lihha peält, waid
hea süddame tunnistusse julge küssiminne Jum-
mala kääst,) Jesusse Kristusse ülestoumis-
se läbbi. 1 Peetr. 3, 21.

8. Kuida woib wesfi ni sured asjad tehha?

Wesfi ei te sedda tõeste mitte/waid
Jummala fanna = pühha Waimo
läbbi.

Kristus on armastanud koggodust, ja on is-
se-ennast selle eest ärraannud, et ta sedda piddi
pühhit.

pühhitsema, ja on sedda puhtaks pesnud, wee-pesemisse läbbi sanna sees. Ewef. 5, 25. 26.

9. Mis õppetab pühha Paulus sestinnatsest asjast?

Paulus ütleb Titusse ramato kolmandamas peatükis: (3, 5:7.) Jummal on meid õnats teinud uesündimisse = se on ustaw janna.

10. Mis tähendab uisuggune wee-ristminne?

Se tähendab/ et se wanna Adam iggapawase kahhetsemisse = iggaweste ellama.

11. Mis on se wanna Adam?

Se on meie kurri pattune südda ehk pärris-pat, keige kurja himmudega, mis meie omma wannematte läbbi, sest esimesest Adamast olleme pärrinud.

12. Mis läbbi peab temma sama ärraupputud?

Iggapawase kahhetsemisse ja patust-pöõrmisse läbbi.

Kes Kristusse pärralt on, need on omma liha risti lõnud ihaldamistega ja himmudega. Kal. 5, 24.

13. Mis peab jälle ette tulles?

Uus inimenne.

14. Mis on uus inimenne?

Se on se uus südda ja meel, mis Jummal neile annab, kes Jesusse Kristusse sisse süddamest ustwad, et nemmad kurja wihtawad ja head armastawad.

Ma

Ma tahhan teile uut süddant anda, ja uut waimo teie sisse anda, ja sedda kirowist süddant ärrasata teie lihhasi, ja teile lihhasi süddant anda. Ja omma Waimo tahhan ma teie sisse anda, ja sedda tehha, et teie wõttate kãia minno seadmiste sees, ja mo kochtoseadused piddada, ja nende järrele tehha. Esek. 36, 26 27.

15. Kuida peab uus inimenne ette tullema?

Nenda, et temma usso waligus peab ennami ja ennami paistma keigesugguste hea teggude läbbi.

Nenda paistko teie waligus inimeste ees, et nemmad teie head teud näwad, ja auustawad teie Jõsa, kes taewas on. Matt. 5, 16.

16. Kuida peab uus inimenne ellama?

Temma peab õigusjes ja puhhas tussjes Jummalale ees iggaweste elama.

17. Kus se on kirjotud?

Pühha Paulus ütleb ommas rãamatus, Roma-rahwale kirjotud kuendamã peatükis, (6, 4.) Meid on Kristusjega mahhamaetud = = udes elus kãima.

18. Mikspãrrast on meid Kristusjega mahhamaetud surma sisse?

Et meie iggapãaw pattused himmud süddames peame surretama, ja otsego hana sisse jãtma.

Nenda arwage ka teie ennast pattule kãl surnud

nud ollewad, agga Jummalale ellawad Kristus
se Jesusse meie Isanda sees. Rom. 6, 11.

19. On Kristus hana sisse iánud ?

Ei olle mitte, waid temma on sur-
rust üllesárratud Isa au lábbi.

20. Mispárrast on Kristus üllesárratud ?

Et meie peame udes ellus káima.

Kui meid Kristussega on istunud temma sur-
ma sarnadusseks, siis peame meie ka Temma ül-
lestoumisses sarnatsed ollema. Rom. 6, 5.

Wies Beatük.

Pühhasi Altari Sakramentist.

1. Mis on Altari Sakrament ?

Se on meie Isanda Jesusse Kris-
tusse tõsine ihho ja werri = seátud.

2. Kuida nimmetakse sedda weel teistwiisi ?

Sedda nimmetakse ka, Isanda dhõ-
sõmaaiaks, Isanda Jesusse lauaks,
ja Jummalala armuks, ehk Jummalala
sannal káima.

3. Misuggune on Jummalala káso : sanna Altari
Sakramentist ?

Kui Kristus ütleb : wõtke / söge/
se on minno ihho : joge keik selle tar-
eika seest / se on minno werri.

4. Mis

4. Mis saggune on tootusse - sanna?

Kui Kristus ütleb : Se on minno ihho / mis teie eest antakse / ja minno werri / mis teie eest ärrawallatakse pattude andeks - andmisfeks.

5. Mis on nähtaw assi Altari Sakramentis?

Leib ja Wiin.

6. Mis on näggematta assi?

Meie Isanda Jesusse Kristusse ihho ja werri.

7. Kes on seddasinnast Sakramenti seädnud?

Meie Isand Jesus Kristus.

8. Mil aial?

Sel õsel / mil tedda ärra - anti.

9. Kellele on Kristus sedda seädnud?

Temma on sedda keige risti - rahwa le seädnud ; agga diged woödrad selle sin - natse laua jures on üks päinis tõs sseid risti - innimesed.

Teie ei woi mitte jua Isanda karekast, ja kurja waimude karekast ; teie ei woi mitte osa sada Isanda lauast ja kurja waimude lauast. I Kor. 10, 21.

10. Kes on tõs sine risti - innimenne ?

Tõs sine risti - innimenne on se, kes 1) selle risti lödud Önnisteggia sisse us - sub, 2) kelle sees pühha Waim on, 3) kes pattude andeks - andmist sanud, 4) omma pattuste himmude wasto panneb, ja

ja 5) ikka Jummalala tahtmist püab tehha.

1) Mi mitto, kui Jesust wastowotfid, neile andis temma melewalda Jummalala lapsiks sada, kes Temma nimme sisse uskwad Joan. 1, 12.

2) Kennel ep olle Kristusse Waimo, sesinnane ep olle mitte temma pärralt. Rom 8, 9.

3) Kristusse sees on meil lunnastamine temma werre läbbi, se on, pattude andeks-andminne. Kol. 1, 14.

4) Kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihhaldamistega ja himmudega. Kal. 5, 24.

5) Kes ütles: Minna tunnen teid da, (Jesust) ja ei pea mitte temma kässofanna, se on wallelik, ja selle sees ei olle mitte tõdde. 1 Joan. 2 4.

11. Mis on siis Kristus teinud, kui ta sedda suurt sõmaaega seadis?

Temma wottis leiba / tännas / murdis ja andis omma Jangrittele. Selsammal kombel wottis temma ka karrika / pärra / i õhto = sõmaaega / tännas ja andis omma Jangrittele.

12. Mis ta neile ütles?

Temma ütles: Wõrke / sõge / se on minno ihho: joge teik seält seest / sesinnane karrikas on se uus seadus minno werre sees.

13. Mis sa siis sõõb leitwaga?

Jesusse tõsüst ihho.

14. Mis sa jood winaga?

Jesusse tõsüst werd.

15. Kas siana kindlaste ussüd, et sa selle õnnistud leiwaga
Jesuse ihho, ja selle õnnistud winaga, Jesuse
werd saad?

Jah minna ussün sedda kindlaste
Jesuse sannade peäle.

Ja pühha Paulus ütleb: Se õnnistud karril-
kas, mis meie õnnistame, efs se ei olle Kristusese
werre ossasaminne? se leib, mis meie murrume,
efš se ei olle Kristusese ihho ossasaminne? 1 Kor.
10, 16.

16. Mill'pärast on se õhto, sõmaaeg seätud?

Meie Issand Jesus ütleb: sedda teh-
te minno mällestusfests. Luf. 22, 19.

17. Mis peame meie mälletama?

1) Omma Jesusese suurt armo meie
wasto. 2) Temma kibbedat kannata-
mist ja surma. 3) Temma suurt wäg-
ge, et ta meie heaks patto, surma ja
kurrati peäle on woimust sanud.

1) Kristus on armastanud foggodust, ja on
isfeennast selle eest ärraannud. Ewes. 5, 25. p. 5, 2.

2) Ni mittoford, kui teie ial sedda leiba sõte,
ja seft karrikast jote, siis kulutage Issanda sur-
ma. 1 Kor. 11, 26.

3) Tanno Jummalale, kes meile woimust an-
nab meie Issanda Jesusese Kristusese läbbi.
1 Kor. 15, 57.

18. Mis kasso on meil seftinnatfest sõmisfest
ja jomisfest?

Sedda näitwad meile need sans
nad:

nad : se on minno ihho / mis teie eest ärraantakse ; se on minno werri / mis teie eest ärrawaliatakse pattude andeks = andminisests.

19. Kellel on pattude andeks = andminne ?

Sellel, kes omma patto hädda diete tunneb, Jeesuse sisse ussub, ja temma wäest patto wasto panneb. Jer. 3, 12. 13. Ap. Tegg. 10, 43. I Joan. 3, 9. Ebr. 12, 4.

20. Mis kassu tulleb meile pattude andeks = andminisest ?

Kus pattude andeks = andminne on / seal on ka ello ja õnnistus.

Wägga õnnis on se, kelle ülleastminne on andeks = antud, kelle pat on kinnikaetud. Laul 32, 1.

21. Kuida woib ihholit sõminne jo jominne ni sured asjad tehha ?

Sõminne ja jominne ei te sedda tõeste mitte = = pattude andeks = andminne.

22. Kes wottab aulfaste seddasinnast sakramenti wasto ?

Paastma ja ihho polest = = usklik = tud ihddamed.

23. Mis saggused kätwab kurfaste Jeesuse laual ?

Keit need, kes kahhe wahhel on / ja ei ussu mitte õiete.

Kes ial sedda leiba sööb, ehk Jofanda Parrika seest joob kolwatumal wihil, sel on Jofanda

Da ihhust ja werrest süüd, ja temma sööb ja joob isseennesele nuhtlust. I Kor. II, 27. 29,

24. Mis saggused kätwad aufaste ja hästt Jeesuse laual?

Need, kes 1) sedda Jeesuse sanna : se on minno ihho / mis teie eest ärra- antakse ; se on minno werri / mis teie eest ärrawallatakse / pattude andets ; andmisseks, süddamest uskwad. 2) Om- ma uskmatta süddame wasto pannerwad, ja 3) omma patto häddas omma Je- susse käest kowwaste armo otswad ja ootwad.

1) Kes wota sisse ussub, tedda ei moisteta mitte hukka Joan. 3, 18.

2) Katske wennad, et wahhest kellegi sees teie seast kurja uskmatta süddant ei olle. Ebr. 3, 12.

3) Läkki sinna jure tössise süddamega, kind- las usso julguses. Ebr. 10, 22.

25. Mis on sepärrast õige riisti innimesse lohhus kes Jummalala armule lähhäb ?

Et temma isse ennese peäle peab koh- hut moistma.

Kui meie isseenneste peäle kohhut moistame, siis ei moisteta mitte meie peäle kohhut. I Kor. II, 31.

26. Kuida peawad nemmad ennaste peäle kohhut moistma ?

Nemmad peawad 1) omma süddant
J 2 Jum-

Jummal'a sanna järrele hästi läbbi katsuma 2) ennast Jummal'a ees süalluseks tundma ja tunnistama, ja 5) Jeesuse käest abbi ja armo otsima.

1) Innimenne katsko isseennast läbbi, ja nenda sögo temma sest leiwast, ja jogo se karrika seest. 1 Kor. 11, 28.

2) Kui meie ommad pattud tunnistame, siis on Jummal ustaw ja õige, et ta meile pattud andeks annab, ja teeb meid puhtaks keigest üllekohust. 1 Joan. 1, 9.

3) Kes minno jure tulleb, tedda ei tahha ma mitte wäljalükkada Joan. 6, 37.

27. Mis on ühhe tössise Jummal'a lapse kohhus, kes aufaste Jeesuse laual on käinud?

Temma kohhus on 1) Jummalat temma kall'i armo anni eest kida ja tänada. 2) Omma ello pääw päwalt Jeesuse abbiga parranda, pattude eest ennast hoida, ja nenda ellada, kui waggaristi inimmesse kohhus on.

1) Mo hing kida Is'and'at, ja ärra unnusta mitte keik temma heateggemissi ärra. Saul 103, 2.

2) Ä ge worke mitte nende endiste himmude wiisi järrele ellada, kui teie ommas rummaluses ollite, waid nenda, kui se, kes teid on kutsunud pühha on, sage ta teie pühhaks keige omma ello sees. 1 Peetr. 1, 14. 15.

Uks Palwe.

Kui sinna Jummalala Sanna saad
õppinud ja kuulnud.

Sh armas taewane Jõsa, minna tän-
nan sind, et sinna omma kalli sanna
minno waese hinge heaks olled annud, ja
se läbbi mind sedda õiget teed õppetad;
minna pallun sind süddamest, anna
wägge omma sannale, mis minna nüüd
ollen kuulnud ja tähhele pannud, et
minna sedda järgeste woiksin meles pid-
dada, ja se läbbi pääw wäwast õppida,
kuida minna Jesusse siise diete pean
uskma, temma sees waggaste ellama,
ja temma läbbi iggaweste õnsaks sama.
Parranda nüüd, keigewäggewam Jum-
mal, omma sanna järrele minno süd-
dant, ja keik minno tödd ja teggo Je-
susse Kristusse minno kalli Õnnisteggia
pärrast, Amen.

Õnnistamine.

Se Jõsand õnnistago mind, ja hoid-
ko mind.

Se Jõsand lasko omma palle waista
minno peäle, ja olgo mulle armoliinne.

Se Jõsand tõstko omma palle minno
peäle ja andko mulle rahho.

A M E N.

Keik need ramatud, mis Wanna ja Ue
Seädusse Ramatus on.

I. Wanna Seädusse Ramatud.

Ruuda neid loetakse.	Ruuda neid kirjutakse.
1. Esmenne Mosesse Ramat.	1 Mos.
2. Teine Mosesse Ramat.	2 Mos.
3. Kolmas Mosesse Ramat.	3 Mos.
4. Neljas Mosesse Ramat.	4 Mos.
5. Wies Mosesse Ramat.	5 Mos.
6. Josua Ramat	Jos.
7. Kohtomoisttatte Ramat	Kohtom.
8. Rutti Ramat.	Rut.
9. Esmenne Samueli Ramat.	1 Sam.
10. Teine Samueli Ramat.	2 Sam.
11. Esmenne Runningatte Ramat.	1 Kunn.
12. Teine Runningatte Ramat.	2 Kunn.
13. Esmenne Uia Ramat.	1 Uia r.
14. Teine Uia Ramat.	2 Uia r.
15. Esra Ramat.	Esr.
16. Neemia Ramat.	Neem.
17. Estri Ramat.	Estr.
18. Jobi Ramat.	Job.
19. Paulo Ramat.	Paul.
20. Oppetusse Sannad.	Opp. Sann.
21. Kogguja Ramat.	Kogg.
22. Ühem Paul.	Üh. L.

Prohwetid.

1. Jesaja.	Jes.
2. Jeremia	Jer.
Jeremia Nutto. Paul.	Nutt. L.
3. Esekkel.	Esek.
	4. Ea.

Register eht Juhhataja.

4.	Daniel.				Dan.
5.	Osea.				Os.
6.	Joel.				Joel.
7.	Amos.				Amos.
8.	Obadja.				Obad.
9.	Jona.				Jon.
10.	Mika.				Mik.
11.	Nahum.				Nah.
12.	Habakuf.				Habak.
13.	Sewanja.				Sewan.
14.	Aggai				Agg.
15.	Safaria.				Safar.
16.	Malafia.				Malak.

Need Ramatud, mis Apokriwa nimme peäl käiwad.

1.	Juditi Ramat.			Judit.
2.	Tarkusse Ramat.			Tark.
3.	Tobia Ramat.			Tob.
4.	Siraki Ramat.			Sir.
5.	Paruki Ramat.			Paruk.
6.	1 Makkabejide Ramat.			1 Mak.
7.	2 Makkabejide Ramat.			2 Mak.
8.	Estri Ramato Tükid.			
9.	Susanna sündinud assi.			
10.	Nel woõdras Jummal.			
11.	Pabeli lendaw Mado.			
12.	Ufaria Palwe.			
13.	Koline mehhe Ritus.			
14.	Manasse Palwe.			

II. Ue Seadusse Ramatud.

1.	Mattõusse Ewangelium.		Matt.
			2 Marc

Register ehl Juhhataja.

2.	Markusse Ewangelium.	•	•	Mark.
3.	Luka Ewangelium.	•	•	Luk.
4.	Joannesse Ewangelium	•	•	Joan.
5.	Apostlide Teud.	•	•	Ap. Teegg.
6.	Paulusse Ramat Roma. Rahwale.	•	•	Rom.
7.	1 Ram. Korintusse = Rahwale	•	•	1 Kor.
8.	2 Ram. Korintusse = Rahwale	•	•	2 Kor.
9.	Paul Ram. Kalatia. Rahwale.	•	•	Kal.
10.	Paul. Ram. Ewesusse = Rahwale =	•	•	Ewes.
11.	Paul. Ram. Bilippi = Rahwale	•	•	Bil.
12.	Paul Ram Kolossusse = Rahwale	•	•	Kolossf.
13.	1 Ram. Tessalonika = Rahwale	•	•	1 Tessf.
14.	2 Ram. Tessalonika Rahwale	•	•	2 Tessf.
15.	1 Ramat Timoteussele	•	•	1 Tim.
16.	2 Ramat Timoteussele	•	•	2 Tim.
17.	Paul. Ramat Titussele	•	•	Tit.
18.	Paul. Ramat Wilemonille	•	•	Wilem.
19.	1 Peetrusse Ramat.	•	•	1 Peetr.
20.	2 Peetrusse Ramat.	•	•	2 Peetr.
21.	1 Joannesse Ramat.	•	•	1 Joan.
22.	2 Joannesse Ramat.	•	•	2 Joan.
23.	3 Joannesse Ramat.	•	•	3 Joan.
24.	Paul Ram. Ebrea. Rahwale.	•	•	Ebr.
25.	Jakobusse Ramat.	•	•	Jak.
26.	Juda Ramat.	•	•	Jud.
27.	Joannesse Ilmutamisese Ramat.	•	•	Ilm.

Sie werden wol zeitlich sterben / werden aber dem
ewiglich sehen / am ende werden sie ihn schmecken.
Diß ist nicht ein rechter Todt / sondern ein Schlaff
gleich wie in ein Schlaffkammerlein hingetragen
in hebetteln gelegt werden / daraus sie am Mor
am Jüngsten tage wiederumb auffwachen vnd zu
nde aufferstehen / vnd in das rechte Vaterland / in
dam, eingehen werden. Aber die Gottlosen müssen
leben / zeitlich vnd ewiglich. Die müssen den Todt
schmecken ewiglich / vnd werden nimmermehr von
angst errettet. Die Christen wenn sie gleich mitten
in dem Todt sein / so sind sie doch im leben / wie Jonas im Bauch
des Fisches.

Es gibt der liebe Gott / das auch die frommen viel
mal einschlaffen / als die Gottlosen.

Das ist / am Abrahamo / vnd andern / Simeon
fried vnd fremd ich fahr dahin.

Stephanus befehlt seine Seele dem **HERREN**

Stephanus spricht / Cupio dissolui & esse cum Christo.
er fürcht sich fürm Todt nicht / do er auch gleich auff
steigt.

Gottlosen aber nehmen ein schrecklich ende / wie am
Paul / Herode / Juda / Nerone / Caligula vnd andern

Wie jener Gottlose Wabl / der im Testamene
ab der Erden / die Güter der Welt / vnd die Seele
auffschiedet / vnd in solcher vorzweiffelung darvon
das heißt: Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub

Orco:

Et cum fremitu fugit indignata sub orcum.

aus vernemmt ihr / wie ein schöner Spruch diß sey /
vnd thut darnach / so werdet ihr an ewrem letzten

Ende

